

SOCRATES

magazin

2004. január

Brit-magyar felsőoktatási kapcsolatok

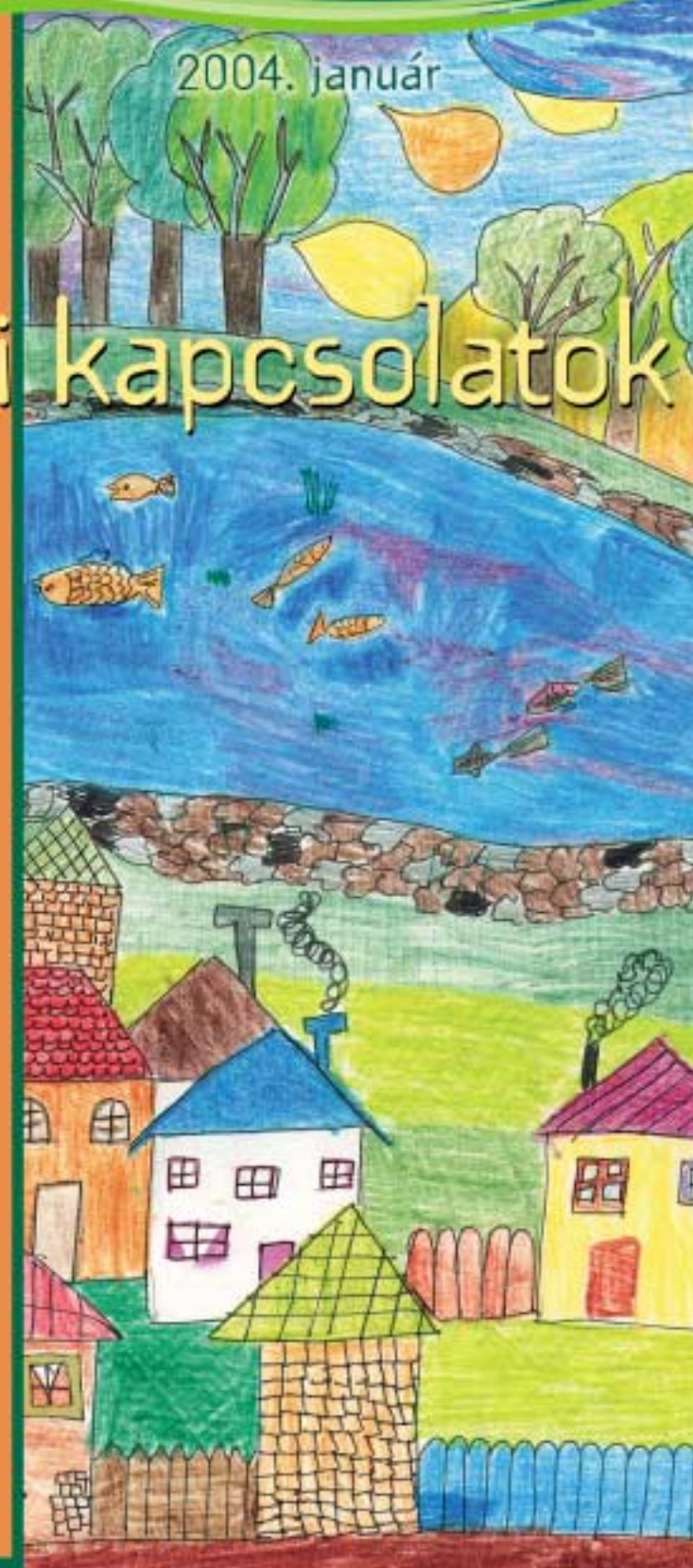
Comenius plakátverseny

Projektkörkép: hátrányos helyzetű tanulók oktatása

A nők és a tudomány

Új felnőttoktatási projektek

A magyar mint idegen nyelv

Oktatás és kultúra

Socrates

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

Oktatási
Minisztérium

A TARTALOMBÓL:

HÍREK

- Magasabb támogatási keret a csatlakozás után
A Tempus Közalapítvány hírlevelei
SOCRATES/COMENIUS információs kampány
Internetes Diákfórum a hallgatókért
- Kiegészítő támogatás ERASMUS ösztöndíjasoknak
ERASMUS Mundus - új európai felsőoktatási program
Arion ösztöndíjasok beszámolója a Tempus Közalapítvány honlapján
2004. - A sport általi nevelés európai éve
Nemzetközi konferencia a környezeti nevelésről Szegeden
A nyelvtanulás és a nyelvi sokszínűség népszerűsítése

KÖZOKTATÁS

- COMENIUS Hét Brüsszelben
- COMENIUS Nap Budapesten
- A legjobb COMENIUS projektkoordinátorok
A Plakátverseny legjobbjai
- Tanárképzési fejlesztések a SOCRATES programban - projektkörkép
- JUSTICE projekt - interkulturalitás az iskolában
- Integrált programok a tanítóképzésben
- A tanári kiégés megelőzése
- Hátrányos helyzetű általános iskolás gyermekek integrációjának elősegítése a tanári attitűd változtatásán keresztül
Hátrányos helyzetű gyerekek oktatása - nemzetközi együttműködés keretében
- UNIDROM - Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda, Gyulaj
- Vajda János Újreál Gimnázium - Tanulási nehézségekkel küzdő diákok
- Móricz Zsigmond Általános Iskola - Tehetséggondozás nemzetközi keretek között
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Művelődési Ház és Könyvtár, Győrújbarát
- Virtuális hátizsákos utazás Európában

FELSŐOKTATÁS

- Brit-magyar felsőoktatási kapcsolatok
- Bemutakozik a török felsőoktatás
- ERASMUS mobilitás 2004/2005
Marie Curie ösztöndíjak az Európai Unió 6. számú Keretprogramjában
- Kutatói Mobilitási Központok Hálózata
- A nők és a tudomány

FELNŐTTOKTATÁS

IDEGEN NYELV OKTATÁS

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

- Új felnőttoktatási projektek
- Európai Nyelvi Díj 2003 - Magyarország
- A magyar mint idegen nyelv - COMENIUS nyelvtanár-asszisztenseknek
- COMENIUS 1 - Nemzetközi iskolai együttműködések
- Előkészítő látogatások
COMENIUS 2.1 - A tanárok alap- és továbbképzésének fejlesztése
- COMENIUS 2.2.b - Nyelvtanár-asszisztensi ösztöndíjak leendő nyelvtanárok részére
COMENIUS 2.2.c - Külföldi szakmai továbbképzés pedagógusoknak
- ERASMUS: Tantervfejlesztés és Intenzív programok
SOCRATES/Grundtvig - Felnőttoktatás és alternatív tanulási módok
- Grundtvig 2 / Tanulási kapcsolatok
Grundtvig 3 / Felnőttoktatói mobilitás
Arion: külföldi tanulmányutak oktatási szakértők számára
- Európa Tanács Tanár-továbbképzési programok
- Aktuális pályázati felhívások a 6. Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs Keretprogramban

IMPRESSZUM

Szerkesztő: Kurucz Katalin
Kiadvány szerkesztő: Vilimi Katalin
Felelős kiadó: Kemény Gabriella, igazgató
Grafikai tervezés, tördelés és nyomdai kivitelezés: Innovapress & Innovariant
Kiadja: Tempus Közalapítvány/
SOCRATES Nemzeti Iroda
© Tempus Közalapítvány, 2004

Fotó: Polónyi István
A kiadványban illusztrációként használtuk a SOCRATES projektek résztvevőinek fényképeit, plakátjait is.
Karikatúrák: Szmodis Imre

Kiadványunk megjelenését az Oktatási Minisztérium és az Európai Bizottság támogatta.
A kiadványban foglaltak nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság álláspontját.

Tempus Közalapítvány/Socrates Nemzeti Iroda
1134 Budapest, Váci út 37.
Postacím: 1438 Budapest 70., Pf. 508.
Infóvonal: (06 1) 237 1320
Telefon: (06 1) 237 1300 Fax: (06 1) 237 1329
E-mail: info@tpf.hu
Internet: www.tka.hu
Ügyfélfogadás: hétfő-csütörtök 900-1700

ISSN 1419-452X

Socrates

Az Európai Bizottság oktatást támogató programja

A SOCRATES az Európai Bizottság oktatást támogató programja. A változatos pályázati formák lehetőséget nyújtanak hallgatói és oktatói mobilitás szervezésére, tantervfejlesztésre, iskolai együttműködésekre, pedagógusok szakmai továbbképzésére, tanulmányutakon való részvételre, illetve európai közös kezdeményezések megvalósítására a felnőttoktatás, a nyelvtanulás vagy a kommunikációs és információs technológiák oktatásban való felhasználása terén.

A SOCRATES program 2000-ben indult második szakaszának célja, hogy mindenki számára hozzáférhető legyen a tudás: két kulcsfontosságú alapgondolata az élethosszig tartó tanulás támogatása, illetve a tudás alapú társadalom megteremtése Európában.

A 2000. január 1-től 2006. december 31-ig tartó programszakasz költségvetése 1850 millió euró.

A SOCRATES céljai:

- az oktatás európai dimenziójának fejlesztése
- az európai nyelvek ismeretének javítása
- a nemzetközi oktatási együttműködések és mobilitás elősegítése
- az oktatási újítások támogatása
- az egyenlő esélyek biztosítása az oktatás minden területén

A SOCRATES 8 alprogramja:

- COMENIUS:** közoktatás
- ERASMUS:** felsőoktatás
- Grundtvig:** felnőttoktatás és egyéb oktatási formák
- LINGUA:** az európai nyelvek oktatása
- Minerva:** új információs és kommunikációs technológiák az oktatásban
- Megfigyelés és újítások** az európai oktatási rendszerekben és politikákban; Arion tanulmányutak oktatási szakértőknek
- Közös akciók** más európai programokkal
- Kiegészítő tevékenységek**

A 31 részt vevő ország:

- A **15 EU tagállam:** Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Svédország,
- a **3 EFTA ország:** Izland, Liechtenstein, Norvégia,
- a **10 csatlakozó ország:** Csehország, Észtország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, Ciprus és Málta,
- valamint **Románia, Bulgária és Törökország.**

www.tka.hu

Magasabb támogatási keret a csatlakozás után

Az Európai Unió bővítése után Magyarország, a többi csatlakozó országgal együtt, a SOCRATES programban már mint teljes jogú tagország vehet részt. Az új tagországok (Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Szlovénia, Lettország, Litvánia, Észtország, Málta, Ciprus) belépése új lehetőségeket és nagyobb támogatási keretet jelent a SOCRATES programban részt vevőknek.

2004-től a SOCRATES program magyar támogatási kereteit a többi tagország kereteihez hasonlóan számítják ki, ami az összes akciót figyelembe véve átlagosan 28-30%-os emelkedéshez vezet a program költségvetésében. Ez az emelkedés leginkább a közoktatási pályázatok, a tanártovábbképzés, illetve a hallgatói és oktatói mobilitás területén eredményez jelentős többletforrásokat, melyekhez továbbra is pályázati úton lehet hozzájutni.

Újdonságot jelent még, hogy a csatlakozó országok teljes jogú taggá válásával, valamint Törökországnak a SOCRATES programhoz történő csatlakozásával 30-ra növekszik a lehetséges partnerországok és mobilitási célországok köre.

A Tempus Közalapítvány hírlevelei

A Tempus Közalapítvány a következő témákban rendszeresen küld aktuális híreket, információkat, pályázati felhívásokat tartalmazó hírlevelet az érdeklődőknek:

- Közoktatás
- Szakképzés
- Felsőoktatás
- Nyelvoktatás
- E-learning
- Strukturális Alapok
- EU 6 Keretprogram
- Alumni for Europe.

A hírleveleket térítésmentesen lehet előjegyezni a Tempus Közalapítvány honlapján a Hírlevél menüpont alatt. A hírlevelek korábbi számai is itt találhatóak témák szerinti csoportosításban.

www.tka.hu

SOCRATES/COMENIUS információs kampány

A Tempus Közalapítvány 2003 decemberében és 2004 januárjában 10 vidéki városban (Mátészalka, Csoma, Török-szentmiklós, Balassagyarmat, Devcser, Zalaegerszeg, Orosháza, Tatabánya, Mezőkövesd, Harkány) és a főváros három kerületében információs napot szervezett a SOCRATES/COMENIUS akció pályázati lehetőségeiről.

Az információs napok célja:

- a SOCRATES/COMENIUS program fő pályázati lehetőségeinek ismertetése,
- gyakorlati tanácsadás a pályázatok tervezéséhez és elkészítéséhez.

A már partnerekkel és projekttervvel rendelkező pályázóink pályázatíró szemináriumon vehetnek részt 2004 februárjában, Budapesten. A rendezvényen az általános pályázatírási tanácsok mellett kitérünk a COMENIUS akcióval kapcsolatos sok más speciális kérdésre is. Pontos időpontjáról és helyéről honlapunk rendezvények menüpontja alatt találunk tájékoztatást az érdeklődők.

A rendezvényre ugyanitt online is lehet majd jelentkezni.

Internetes Diákfórum a hallgatókért

A Tempus Közalapítvány honlapján Diákfórum néven új kezdeményezés született múlt év őszén.

A Diákfórum célja, hogy a Tempus Közalapítvány ösztöndíjaiban (ERASMUS, COMENIUS 2.2.b, Leonardo, CEEPUS) re-

szesülő hallgatók a kiutazásuk előtt és után tapasztalatot cserélhessenek egymással.

A Diákfórum rövid idő alatt igen népszerűvé vált, heteken belül több száz hozzászólás érkezett. A hozzászólásokat or-

szágokként csoportosítottuk. A legtöbb hozzászólás az utazással és a szállással kapcsolatos, de bőven található itt a diákéletre szóló más információk is. A Fórum használata rendkívül egyszerű, tehát ha valaki külföldi ösztöndíjak

íránt érdeklődik vagy a közeljövőben ösztöndíjjal külföldre utazik, érdemes ide ellátogatnia.

Útvonal:

<http://www.tka.hu>
Fórum - Diákfórum

Jó böngészést kívánunk!

Kiegészítő támogatás ERASMUS ösztöndíjasoknak

Az Oktatási Minisztérium indokolt esetben az ösztöndíjak kiegészítésével támogatja az ERASMUS ösztöndíjas hallgatókat. A 2003/2004-es tanévben a kiegészítő támogatás keretösszege 150 millió forint, a támogatások odaítéléséről és kiutalásáról a Tempus Közalapítvány gondoskodik.

A szociális kiegészítő támogatásra egyénileg pályázhattak azok, akik a 2003/2004-es tanévre ERASMUS ösztöndíjat nyertek és családjukban az egy főre jutó bruttó átlagjövedelem 2002-ben nem haladta meg a 85.000 forintot.

A 2003/2004-re szóló pályázatokat két alkalommal lehetett benyújtani. Az első határidő 2003. június 20. volt, melyen 876 hallgató nyert kiegészítő támogatást. A második, 2003. november 10-én záruló pályázati forduló azoknak kívánt újabb lehetőséget biztosítani, akik júniusban formailag hibás pályázatot küldtek be, vagy csak később értesültek arról, hogy ERASMUS ösztöndíjjal a tanév második félévében külföldi tanulmányokat folytathatnak. A pályázatokkal kapcsolatos információk megtalálhatók a Tempus Közalapítvány honlapján.

Erasmus Mundus - új európai felsőoktatási program

Az Erasmus Mundus program célja (2004-2008 között), hogy Európán kívüli világrészek hallgatói és oktatói minél nagyobb számban jöjjenek tanulni és oktatni az európai egyetemekre. Az elnevezés első pillantásra megtévesztő lehet, hiszen az Európai Bizottságnak már van egy ERASMUS programja, amelynek célja az Európán belüli mobilitás elősegítése. Ez természetesen továbbra is működni fog. Az Erasmus Mundus és az ERASMUS tehát két különböző program.

Az Európai Bizottság Erasmus Mundus programjának (2004-2008) első pályázati felhívása 2004 márciusában jelenik meg. A bejövő hallgatók európai felsőoktatási intézmények közös kurzusain vehetnek majd részt, melyeknek működtetését az Európai Bizottság anyagilag is támogatja. A programra öt év alatt 230 millió eurót költ az Európai Bizottság. A pályázatokat közvetlenül az Európai Bizottság fogja kezelni, jóllehet az információterjesztésben, tanácsadásban és esetleg az egyes pá-

Arion ösztöndíjasok beszámolója a Tempus Közalapítvány honlapján

A Tempus Közalapítvány annak érdekében, hogy Arion ösztöndíjasainak szakmai tapasztalatai, a tanulmányutakból levonható következtetések a lehető legszélesebb körben ismertté váljanak, a hozzá érkező magyar nyelvű beszámolókat honlapján is hozzáférhetővé teszi.

A 2000/2001-es tanévtől kezdve folyamatosan bővülő oldalon a beszámolókat témák szerint csoportosítva találhatják meg. Oldalunkat ajánljuk mindazoknak, akik most vesznek majd részt Arion kurzuson, vagy csupán érdeklődnek a külföldi oktatási rendszerek, érdekességek, jó gyakorlatok iránt.

A beszámolókat a www.tka.hu honlap **Socrates / Eredmények** menüpont alatt olvashatók.

lyázatok megvalósulását nyomon követő tevékenységben nemzeti szerepvállalás is várható.

Ahhoz, hogy egy kurzus részese legyél az „EU” jelzés kiváltságában, legalább három különböző EU-országból származó felsőoktatási intézménynek kell részt vennie benne, és a hallgatóknak legalább két intézményben kell tanulmányokat folytatniuk. Az elképzelések szerint 2008-ra 250 Erasmus Mundus Master képzésnek kell létrejönnie.

Az Európán kívüli országok állampolgárai Erasmus Mundus ösztöndíjra pályázhatnak, melynek időtartama két év is lehet. Az ösztöndíj összege várhatóan havi 1600 euró lesz.

Az Erasmus Mundus Master Kurzusoknak az Európán kívüli országból származó vendégoktatói átlagosan három hónapot fognak tartózkodni a vendég egyetemen. Az elképzelések szerint 2008-ra 250 Erasmus Mundus Master képzésnek kell létrejönnie.

Kádár István: Gent – St. Piërs

2004. A sport általi nevelés európai éve

MOVE YOUR BODY
STRETCH YOUR MIND

Az Európai Parlament és a Tanács a 2004-es évet a „Sport általi nevelés európai évének” nyilvánította. A gyakorlati megvalósítás érdekében az Európai Bizottság pályázatot írt ki (EYES – European Year of Education through Sport), és a pályázók körét kiterjeszti a csatlakozó országokra, köztük Magyarországra is.

A pályázaton indulhatnak az állami és a civil szféra oktatással, illetve sporttal foglalkozó szervezetei, valamint bármely jogi személyiséggel rendelkező

szervezet, amely a pályázati kiírásban megfogalmazott kritériumoknak megfelelő projektet nyújt be.

A projektek közül azok élveznek előnyt, amelyek különböző szervezetek partnerségén alapulnak, nagy számú iskolát, sportszervezetet, fiatal vonnak be a pályázatba, s amelyek biztosítani tudják, hogy az esemény kellő súllyal jelenjen meg a médiában.

A pályázati dokumentációt és a programévről szóló minden további információt a www.sport2004.hu honlapon lehet megtalálni.

Telefonos információs vonal:
(06 1) 273 4277
Bisotka Noémi

Nemzetközi konferencia a környezeti nevelésről Szegeden

Az „Iskolafejlesztés a környezeti nevelésen keresztül (SEED)” elnevezésű, az Európai Bizottság által támogatott COMENIUS 3 hálózat nemzetközi konferenciát szervezett 2003 szeptemberében Szegeden. A húsz országból érkezett mintegy száz résztvevőt vendégül látó rendezvény környezeti neveléssel kapcsolatos nemzetközi tanárképzési projekteket mutatott be.

közi hálózat tevékenységével, kutatásaikkal és szakmai eredményeikkel is. Szintén a konferenciával egy időben, és annak keretein belül került sor az algyői általános iskola részvételével zajló „Környezetünk felfedezése, interakció a környezettel” című COMENIUS I projekt első projekttalálkozójára.

A szakmai tanácskozás és az esettanulmányok megvitatása mellett a konferencia COMENIUS 2.1 partnerkereső szemináriumnak is helyet adott. A környezeti neveléssel kapcsolatos projektötletük megvalósításához külföldi partnereket kereső szakemberek megismerkedhettek a konferenciát szervező két nemzet-

A konferencián elhangzó előadások és esettanulmányok angol nyelven letölthetők az OKI honlapjáról: www.oki.hu/english.php A <http://www.seed-eu.net> honlapon pedig a SEED hálózattal kapcsolatban kaphatnak további információkat.

A nyelvtanulás és a nyelvi sokszínűség népszerűsítése

Az Európai Bizottság „A nyelvtanulás és a nyelvi sokszínűség népszerűsítése” elnevezésű, a 2004–2006-os időszakra vonatkozó cselekvési tervét 2003 júliusában tette közzé. Ez tartalmazza az Európai Unió ajánlásait a tagországok nyelvtanulási politikájával és a megvalósítás gyakorlatával kapcsolatban.

A dokumentum három kulcsfontosságú terület fejlesztését emeli ki. Ezek az élethosszig tartó nyelvtanulás, a nyelvtanulás minőségének javítása és a nyelvbarát környezet megteremtése. A dokumentumban megjelölt cselekvési irányok nagymértékben hozzájárulhatnak a nyelvtanulás és a nyelvi sokszínűség népszerűsítéséhez Európa-szerte.

Az akcióterv teljes szövege elérhető az Európa-szerveren a http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/actionplan_en.html címen.

Az akcióterv teljes szövege elérhető az Európa-szerveren a http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/actionplan_en.html címen.

COMENIUS Hét Brüsszelben

„Három társam és én nyáron tudtuk meg, hogy ősszel Belgiumba, Brüsszelbe utazunk a COMENIUS Hétre. Azért esett négyünkre a választás, mert alapszinten beszélünk egy nyelvet (én a németet), jók az osztályzataim és megfelelő az életkorom.

Tanáraink felkészítettek minket a meghatározott feladatra, a pályaválasztás témájából. Ezen kívül minden gyereknek meg kellett tanulnia egy német vagy angol dalt, és egy olyan német-angol-francia nyelvű éneket, amit a szervezők küldtek nekünk.

Izgatóan vártam az utat, mert nem ültem még repülőn, és már szerettem volna megismerni a többi országból jött gyerekeket is. Nagyon kedvesen fogadtak minket. Elvittek egy B. Centrum nevű központba, ahol felállítottak mini standunkat. A standot a COMENIUS projekt három évének színes képes ismertetőivel, Magyarország jellegzetességeivel és térképével díszítettük fel. Minden nap izgalmas programokon vettünk részt. Nekem az a feladat tetszett a legjobban, amikor különböző országokból érkező pedagógusok a saját nyelvükre tanítottak bennünket. Meglátogattuk a Mini-Európa parkot is, ahol megnézhetjük Európa összes híres épületének másolatát, persze kicsiben. A hotel, a jó programok és a park nagy élmény voltak számunkra.”

Vaprezsán Viktória

Jászberény, Belvárosi Általános Iskola 7.c.

ÚTBESZÁMOLÓ

Újságíró-vendégként vehettem részt a COMENIUS Hét brüsszeli rendezvényein 2003. november 8–11. között.

A COMENIUS program célja, hogy elősegítse a különböző országokban működő iskolák közötti együttműködést, ezzel természetesen megerősítve a különböző országok, népek, kultúrák közeledését is. Az Európai Bizottság a COMENIUS Hét nevű rendezvény keretében mutatta be a világnak, hogy milyen eredményekre jutott. Így a COMENIUS Hét erőteljes médiahatere is indokolt.

Szerintem a kiemelkedően fontos eredmények közé sorolható, hogy ezen a rendezvényen felnőttek és gyerekek együtt vettek részt, a siker közös munka eredménye volt. Csak sajnálni lehet, hogy anyagi okok miatt az ilyen rendezvényen nem vehet részt sokkal több pedagógus és diák. Ez a mostani alkalom kitűnő kiindulópontul szolgálhat a további munkához.

A 2003. november 8–12. között megrendezett COMENIUS Hét célja az volt, hogy Európa-szerte felhívja a figyelmet a SOCRATES program közoktatási pályázatainak az eredményeire. A brüsszeli rendezvényekkel párhuzamosan Magyarországon, a Tempus Közalapítvány szervezésében, 2003. november 11-én, a Merlin Színházban került sor a COMENIUS Diáknapra, ahová több mint 160 diák jött el. Az alábbiakban a brüsszeli és budapesti COMENIUS Hét rendezvények eseményeiről adunk ízelítőt.

A brüsszeli Mini-Európa

A COMENIUS Hét első két napján felépítettük a pavilonjainkat, majd felkerestük a brüsszeli Atomium melletti „Mini-Európát”. A Mini-Európa szabadterei makettgyűjtemény, híres európai épületek kicsinyített másai láthatóak itt. A magyar tanulók kérdezték, hogy magyarországi épületek makettjei miért nincsenek itt. A válasz az volt, hogy megváltozik a helyzet, amint belépünk az Unióba.

A harmadik napon a pavilonokat mutatuk be a többi résztvevőnek – ezt az EU-tisztviselők is megnézték. Közben a gyerekek különböző kézműves foglalkozásokon vettek részt. A negyedik napon az Unió oktatási főbiztosa, Vivian Reading jelenlétében több ezer léggömböt eregettünk. A gyerekek cédulára írták, mit várnak az Európai Uniótól (általában a „béke”

szót írták fel), és a léggömböket ezekkel együtt eresztették el. Délután Vivian Reading sajtótájékoztatót tartott: itt azonban nem kaptunk konkrét kérdésekre konkrét válaszokat, mert az oktatás az Unión belül nemzeti ügy, és még véletlenül sem sértik meg ezt az elvet. Érdekes lett volna tudni, folyik-e egyáltalán az egységes, közös, európai műveltségminimum előkészítése, vagy hogy miképpen próbál az Unió az olyan általánosan jelentkező nevelési problémákkal kapcsolatban fellépni, mint amilyen a droghasználat vagy az ifjúsági bűnözés, illetve van-e valamilyen közös stratégia például a tehetséggondozás kérdéseiben. Ezekre a kérdéseinkre nem kaptunk választ, de sokatmondó már maga az is, hogy az Unió messzemenően tiszteletben tartja a nemzeti kompetenciát oktatási kérdésekben.

Az Atomium tövében

Mini-Európa

Azt gondolom, az efféle találkozók szervezésében talán még járatlan Európai Bizottság sikerrel vizsgázott. Ha terveik között szerepel hasonló találkozók további megszervezése, akkor bizonyára hasznos tapasztalatokat gyűjtöttek. Örömmel tapasztaltam, hogy az Európa legkülönbözőbb országaiból érkezett újságíró kollégák nagyjából hasonló véleményt formáltak, mint én. Ezek közül talán a legfontosabb az, hogy minden lehetséges eszközzel törekedni kell az együttműködési struktúrák kialakítására. Úgy gondolom, e tekintetben a demonstratív és tartalmi akcióknak egyaránt helyük van, de a valódi cél eléréséhez még hosszú út vezet. Talán nem volna haszontalan szervezni egy konferenciát arról, hogy ehhez milyen érdemi változtatásokra van szükség.

Nem lehet eléggé értékelni azt a munkát, amelyet az Európai Unió érintett projektjeinek vezetői végeznek azért, hogy a bevezetőben említett együttműködési tapasztalatok a fiatalok körében valóban megülessenek, s bizonyára igen jelentősek azok az összegek is, amelyeket az Unió erre a célra fordít. Közös érdekünk, hogy az erőfeszítések eredményesek legyenek.

Köszönöm, hogy részt vehettem ezen a találkozón. Nemcsak egy kitűnő riporttémmával lettem gazdagabb, hanem megerősödtem abban a meggyőződésben is, hogy az Unió ugyanazoknak az értékeknek a szellemében kívánja pedagógiai tevékenységét megszervezni, amelyek a felemelkedés egyetlen esélyét nyújtják számunkra is. Az empátia, a tolerancia, egymás megismerése, az együttműködés, a szabadság és a megértés összhangja voltak ezek az értékek. Rendkívül fontosnak tartom, hogy a magyarországi pedagógusok és a diákok, s rajtuk keresztül szüleik is érzékeljék ezt a felénk irányuló, de számunkra is követelményeket támasztó, igényes rokonszenvet.

Szunyogh Szabolcs
Köznevelés

COMENIUS Nap Budapesten

A legjobb COMENIUS projektkoordinátorok

A COMENIUS Hét rendezvénysorozathoz kapcsolódva a Tempus Közalapítvány idén először pályázatot hirdetett „A legjobb COMENIUS koordinátort keressük!” címmel, hogy elismerésben részesítse a sikeres projekteket megvalósító iskolákat, és a projektek koordinálását végző pedagógusokat. Az öt legjobb COMENIUS projektkoordinátor munkáját az alábbiakban (névsor szerint) ismertetjük.

Malatinszky Zsanett Zsuzsanna
(Eötvös Loránd Műszaki Középsiskola és Kollégium, Kaposvár)

Sokéves tapasztalattal rendelkező, elkötelezett koordinátor. 1999. óta folyamatosan pályázik a COMENIUS 1-ben. Pályázott a Világ – Nyelv és az Ifjúság programokban, valamint az OM által meghirdetett más pályázatokban is részt vett.

Dr. Mátrai István és Dr. Mátrai Tálos Ilona

(Jurisich Miklós Gimnázium, Kőszeg)
Lendületes és elkötelezett koordinátor házaspár. Egy hároméves iskolai együttműködés, valamint egy egyéves nyelvi projekt már megvalósult az irányításukkal. Jelenleg két újabb projekt első évén dolgoznak, az egyik nyelvi, a másik iskolafejlesztési témában zajlik. Ezenkívül más pályázatokban is részt vettek már, pl. az Ifjúság programban. Eredményeiket látva, segítségükkel a megye több intézménye bekapcsolódott a COMENIUS 1, illetve a COMENIUS 2 akciókba.

Szentandrásy Ferenc

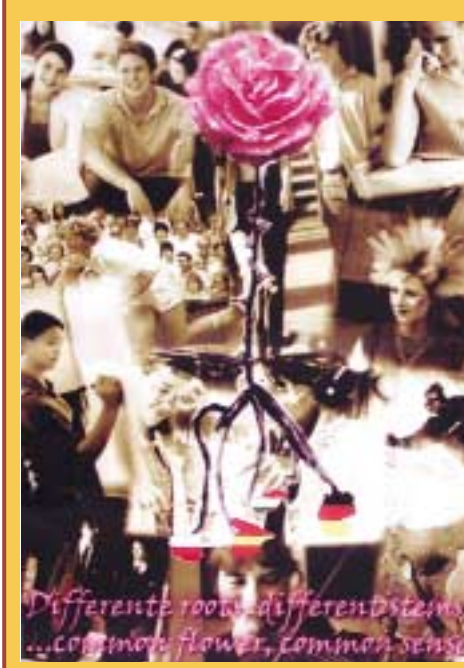
(Pálffy János Műszeripari és Vegyipari Szakközépsiskola, Szolnok)

Iskolaigazgató és projektkoordinátor. Három SOCRATES/Lingua E nyelvi projektben vett részt 1998-tól kezdve, kettőben a koordinátori feladatokat is ő látta el. 2002-től újabb COMENIUS 1 projekt koordinátora.

Tóthné Koncz Ibolya

(Bolyai János Általános Iskola, Érd)

1998-ban csatlakozott egy hároméves COMENIUS 1 projekthez az iskola, s azóta már a második hároméves projektben dolgoznak a diákok a tanárno irányításával. Ez utóbbi kapcsán indultak a diákok is a plakátversenyen. A *school year – Joys and Sorrows* címmel fut a pályázat.

A Plakátverseny legjobbjai

A COMENIUS 1 projektben részt vevő tanulók Plakátversenyen, mutatták be projektjüket és a közös munkával kapcsolatos személyes élményeiket.

A legjobb plakátokat beküldő általános iskolák:

- Petőfi Sándor Általános Iskola
Rónai Ferenc Tagiskola, Miskolc
- Felsővárosi Általános Iskola, Eger
- ÁMK Általános Iskola, Lánycsók
(jobbra, fent)

A legjobb plakátokat beküldő középiskolák:

- Modell Divatiskola Ruhaipari Szakközépsiskola és Szakmunkásképző, Budapest (jobbra, lent)
- Bessenyei György Gimnázium és Kollégium, Kiszvárd
- Eötvös József Gimnázium, Tata.
(alul, balra)

COMENIUS Nap Budapesten

Több, mint 160 diák érkezett 2003. november 11-én a Merlin Színházban tartott nagyszabású Comenius Napra, ahol kicsik és nagyok egyaránt jól érezték magukat. A programok sorát a mezőkovácsházai Hunyadi János Szakközépsiskola / Duma Színház látványos musical produkciója nyitotta.

Az európai országokban népszerű zenés színdarabok és musicalek részleteiből összeállított európai körképpel már hatszor kerültek a díjazottak közé az Ifjúsági Színpadok Országos Diáktalálkozóján. Az előadás alapját az iskola pedagógiai programja adta, amely megfogalmazza, hogy a középiskolások és felnőttek felé is közvetíteni kívánják az európai kulturális értékeket – a drámapedagógia eszközével. Később Oroszlán Szonja színésznőt, Varga Zsuzsa énekesnőt és Kovács Antal olimpikont faggathatták a gyerekek, majd Roy & Ádám jó hangulatú koncertje zárta a napot.

Tanárképzési fejlesztések a SOCRATES programban – projektkörkép

JUSTICE projekt – interkulturalitás az iskolában

Artemisszió Alapítvány

Európa egy nyelvileg, kulturálisan, etnikailag egyre változatosabb társadalomnak ad otthont. Abban pedig, hogy Európa tényleg közös otthon legyen, és, hogy a kulturális sokszínűség mint előny jelenjen meg, mindig az oktatásé, pontosabban a tanároké lesz a fő szerep. Erre a felismerésre épül a JUSTICE nemzetközi együttműködési projekt, mely angol, dán, magyar, norvég és olasz szervezetek közös munkáján alapul. Célja egy akkreditált interkulturális képzési program létrehozása.

Az interkulturális pedagógiák lehetséges hangsúlyai közül a JUSTICE projekt a heterogén osztályok integrált oktatására kínál javaslatokat és módszereket. Nem tárgyszerű ismereteket akarunk nyújtani egyik vagy másik kulturális csoportról, hanem olyan módszereket kínálunk, melyek a kölcsönös megértés és befogadás képességét és kötelezettségét közvetítik a diákoknak.

Míg az Európai Unió országaiban elsősorban a migrációs folyamatok húzódnak a heterogenitás hátterében, Magyarországon a kisebbségekhez tartozó tanulók integrá-

ciója áll a figyelem központjában. Magyarország európai csatlakozásával várhatóan hazánkban is növekedni fog a bevándorlás, új kihívások párosulnak a régiókkal. Ennek megfelelően a projekt célja, hogy olyan közös oktatási stratégiákat azonosítsunk és adjunk tovább tanároknak, amelyek megfelelnek a különböző európai országok társadalmi valóságának. Innét a projekt címe is: *Az interkulturális oktatás egységített stratégiáinak tanítása.*

A képzési program célja rávilágítani azokra a társadalmi változásokra, amelyek az egyre változatosabb Európa jellemzőivé váltak az utóbbi időkben. Olyan akkreditált interaktív képzési programot szeretnénk létrehozni, amely lehetővé teszi, hogy a résztvevők megismerkedjenek már megvalósult sikeres gyakorlatokkal és az interkulturális képzés fő kérdéseivel a mai Európában.

A munkafolyamat feltáró, előkészítő és tervező szakaszain már túlléptünk, és október közepén levezettük az első képzést Athénban. Nagy az érdeklődés, annak ellenére, hogy sok helyen a nemzeti irodák által megadott viszonylag szűk határidő

megnehezíti a jelentkezők dolgát. Az athéni képzésen így is több mint húszan vettek részt. Legtöbben a skandináv országokból érkeztek, de képviseltették magukat a déli országok is, végül volt egy skóciai és, nagy örömünkre, egy romániai résztvevőnk is. Mint mindig, a legtanulságosabb most is a tanárokkal való közös munka volt.

A feladatok nagy része interaktív volt, így sok idő jutott a vitákra, beszélgetésekre. Még új projektjavaslatok és partnerhálózatok is születtek.

Ugyanakkor Athénban ért minket a projekt során az egyetlen kudarcélményünk: a képzésre nem tudtunk magyar résztvevőt találni. Éppen ezért feltétlenül célunk, hogy az angolul kidolgozott képzési csomagot lefordítsuk, és elérhetővé tegyük itthon a szélesebb közönség számára is. 2004 tavaszán szívesen várunk minden érdeklődőt Koppenhágába.

A projekt fő támogatója a SOCRATES/COMENIUS 2.1 akción keresztül az Európai Unió Bizottsága.

Várhegyi Veronika
Artemisszió Alapítvány

Integrált programok a tanítóképzésben

SZTE / Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar

A projekt globális értékeket képvisel és az egyes tudományterületek szerint specifikus oktatási modulokat dolgoz ki a tanítóképzés számára. A fejlesztő munka szakmai területek szerinti részekre tagolódik, minden szakmai terület koherens egységet alkot. A hároméves együttműködés során az alábbi tématerületek kidolgozását vállalták a projektpartnerek.

A *társadalomtudományi* rész a következő témákat dolgozza fel: a család integrált megközelítésben, egészségnevelés és

egészségfejlesztés az általános iskolai alsó tagozatos oktatásban, multikulturális oktatás a művészetek bevonásával, kommunikációs tréning a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek támogatására.

A *matematika és tehetség gondozás* rész olyan hatékony módszerek és technikák birtokába kívánja juttatni hallgatóinkat, melyekkel (mint például a vizuális kultúra bevonásával) az óraszámok csökkenése ellenére is pozitív eredményeket érhetnek el. Az *idegen nyelvek* rész az idegen nyelven történő kommunikációt kívánja fejleszteni a tanulóknál is.

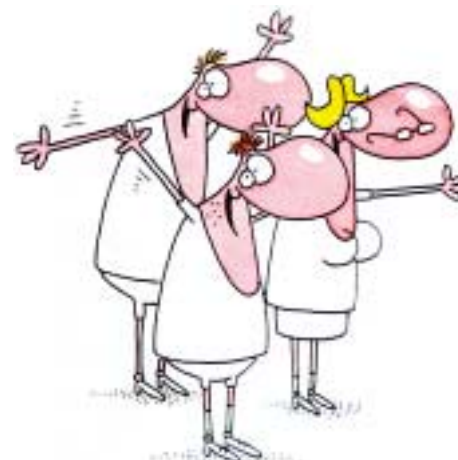
A *zene és a tánc* az esztétikai nevelésen túl a multikulturális neveléshez is sok segítséget nyújt. Amellett, hogy érdekes és élménygazdag körülményeket biztosít, kialakítja a társkapcsolatok viselkedési normáit.

A tanulóknak ismerniük kell *anyanyelvük* történetét, valamint a nyelvtörténet elemző módszereit és forrásanyagait. Foglalkoznak az anyanyelv-használat problémáival és azokkal a tanulókkal, akik a nyelvhasználat szempontjából hátrányos helyzetben vannak.

A tanári kiegésző megelőzése: A foglalkozási elégedettség növelése a szakmaiság erősítésével

Győr-Moson-Sopron megyei Pedagógiai Intézet

A számos területen zajló változások új kihívásokhoz vezetnek az iskolában is: heterogenitás, interkulturális, integráció, új technológiák, másfajta nevelési módszerek, stb. Ezek a követelmények nem kezelhetők megfelelően a hagyományos tanulási és tanítási technikákkal.

Ennek következtében Európa több országában új jelenség a szakmával szembeni elégedetlenség, a tanárok motivátlansága, amely kifáradáshoz, illetve kiegésző vezet. Az e projektben kifejlesztendő tanár-továbbképzésnek is ez a témája, célja, hogy segítséget nyújtson az érintett tanárok számára az új kihívásokkal való megbirkózáshoz.

A részt vevő országok egy közös, több modulból álló továbbképzési koncepciót fejlesztettek ki, melynek a központjában a kiegésző áll. A modulok tartalma:

- Szakmai identitás;
- Együttműködés és kommunikáció;
- Adaptív tanulási formák és módszerek szervezése;
- A tanulói magatartási problémák kezelésének elméleti és gyakorlati kérdései.

A képzés vezérelvei: csoporttevékenység, regionális és nemzetközi együttműködés, új kommunikációs technológiák használata, a tanári munka nyomon követése, valamint a rendszerek és összefüggések analízise. A modulokat az együttműködők az egyes országokban a kötelező oktatásban dolgozó pedagógusok számára tartják, külső szervezet bevonásával elvégzik ennek összegző értékelését, majd az egész projektet Interneten publikálják – természetesen a COMENIUS katalógusban is. Így a tapasztalatok hozzáférhetőkké válnak más pedagógus-továbbképzéssel foglalkozó szervezetek számára is.

Jánosik Orsolya
orsolya.janosik@tpf.hu

Hátrányos helyzetű általános iskolás gyermekek integrációjának elősegítése a tanári attitűd változtatásán keresztül

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Karának Idegen Nyelvi és Irodalmi Tanszékén az Oktatási Minisztérium pénzügyi és a Tempus Közalapítvány szakmai támogatásával 2003. november 4–9. között nemzetközi angol nyelvű tanár-továbbképzést szerveztünk, melyen Európa tizenöt országából huszonegy pedagógus vett részt. A képzés az Európa Tanács Tanár-továbbképzési programjának keretén belül zajlott.

Az angol nyelvű előadások és műhelyek, melyeket intézményünk oktatói, valamint külső gyógypedagógiai, gyermekpszichológiai és romológiai szakemberek tartottak, elméleti és gyakorlati kérdésekkel egyaránt foglalkoztak. Rávilágítottak a viselkedési, érzelmi, értelmi, nyelvi, szociális és fizikai hátrányokkal küszködő tanulók jelenlegi helyzetére, feltárták az okokat, valamint stratégiákat és technikákat dolgoztak ki arra vonatkozóan, hogy hogyan

oldhat meg egy adott problémát az osztálytanító az osztálykeretek között. A programban hangsúlyosan szerepelt a tanulásban akadályozott gyermekek integrált nevelése-oktatása. A műhelygyakorlatokon a résztvevők megosztották egymással tapasztalataikat, ismereteiket.

A négynapos konferencia programja iskolalátogatásokat, és kerekasztal-beszélgetést is magába foglalt. Az utóbbiak során a résztvevők megismerhették, hogy a helyi önkormányzatok, tanítóképző intézmények és más országos intézmények hogyan segíthetik a hátrányos helyzetű tanulók fejlődését. A konferenciát követően az előadók és a résztvevők közösen publikálják a tanácskozás tapasztalatait és azok saját országukban való hasznosításának lehetőségeit.

Lőrincz Ildikó
mb. tanszékvezető, projektfelelős

Hátrányos helyzetű gyerekek oktatása nemzetközi együttműködésben

Unidrom

ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS NAPKÖZPOTTHONOS ÓVODA, GYULAJ

Partnerek: Svédország, Csehország

Célok:

- **Megtalálni a cigány tanulók oktatása és nevelése során felmerülő problémákra a megfelelő válaszokat az egymástól tanulás jegyében.**
- **Javítani a tanár-diák-szülő kapcsolatot a közös kutató-feldolgozó munka során.**
- **Erősíteni a személyiségfejlődést és az identitástudatot, a pozitív külső-belső motivációt.**
- **Kialakítani a korszerű információs eszközök céltudatos használatát.**

A 2002/2003-as projektévben a következő két témakör feldolgozását tűztük ki célul: az előítéletek leküzdése, valamint a cigányok a változó társadalomban. Az előítéletek leküzdését gyerekkorban kell elkezdni, illetve megakadályozni ennek kialakulását. Tapasztalatunk szerint a cigány szülők nagy része tisztában van azzal, hogy a felemelkedésért, a beilleszkedésért nekik is sokat kell tenniük. A társadalomtól nem segíelyeket várnak, hanem munkahelyet, amivel a család megélhetését biztosítani tudják. A többségi társadalom nem érti meg a cigányokat, nem ismeri kultúrájukat, hagyományait. Ezen változtatni gyerekkorban kell és lehet. A téma feldolgozása során egyértelművé vált, hogy az iskolának ebben nagy szerepe van. A szülők bíznak abban, hogy gyermekeiknek már jobb lesz, többre viszik az életben. Ehhez az egyik legfőbb partner az iskola. Cseh és svéd partnereinkkel ugyanazokra a kérdésekre kerestük a választ a projektünk során.

Cigányok a változó társadalomban témában projekttalálkozót szerveztünk, amelyre neves hazai szakembereket is meghívtunk. A konferencián részt vett többek között Horváth Aladár, az Országos Ci-

gány Önkormányzat vezetője, Derdák Tibor, az Oktatási Minisztérium munkatársa, Varga Aranka, a Dunántúli Integrációs Központ vezetője, Szoboszlai Máténé Tolna megyei kisebbségi referens, Gidáné Orsós Erzsébet Közoktatási szakértő. A kérdést a cigány szülők szempontjából közelítettük meg. A szülők és a meghívott vendégek egyetértettek abban, hogy csak közösen lehet lépni. Arra a következtetésre jutottunk, hogy az iskola teheti a legtöbbet, együttműködve a szülőkkel és a cigány önkormányzatokkal.

Miután iskolafejlesztési projektben veszünk részt, a projekt indításakor a tenni akarás motivált bennünket, így a két év tapasztalatait felhasználva megkezdtük pedagógiai programunk átdolgozását. A módosítás azonban hosszabb folyamat, de a lehetőségeinket kihasználva iskolánkban már integrált oktatás folyik. A délelőtti tanórák anyagába beépítettük a cigányság kultúrájával, történelmével kapcsolatos ismeretek oktatását, amely természetesen még a kipróbálás fázisában van. A szerzett tapasztalatok alapján készült el a végleges program.

A projekt során kollégáink megismertek olyan új módszereket, amelyek a hagyományos roma problémákra új válaszokat adnak, megoldási lehetőségeket, javaslatokat adnak. Csak úgy lehet sikeres oktatónévelő munkánk, ha a diákokat ismerjük, értjük. Nem elég az iskolai élete alapján megítélni a gyereket, teljes megismeréséhez a családi háttérnek, körülményeinek megismerése is hozzátartozik. A családdal, szülőkkel együtt kell működni, a kezdő lépéseket a pedagógusnak kell megtennie. Ennek érdekében fokozott figyelmet fordítunk a családlátogatásra, a szülőkkel való szoros együttműködésre.

Ugyanakkor nyitott iskolát szeretnénk, ahova a szülő is bejöhet, elmondhatja problémáit. Ez eddig is működött iskolánkban, de ezután még nagyobb hangsúlyt fektetünk rá.

Hogyan használtuk ki a nemzetközi együttműködés lehetőségeit?

A projekt hat témaköréből minden intézmény 2-2 téma feldolgozását és témavezetését vállalta. Az előkészítéshez szükséges információkat minden intézmény megküldi a témavezetőnek, illetve a találkozókon előkészítjük a következőt, megbeszéljük a főbb feladatokat. A koordinátor iskola segíti az előkészítést, felügyeli az ütemezésnek megfelelő haladást, szükség esetén segítséget nyújt.

Hogyan változtak a tanulók?

Tanulóinknak lehetősége nyílt más országokban élő cigány népesség kultúrájának megismerésére, ezáltal önazonosságuk és öntudatuk is fejlődött. Felismerték a cigányság kultúrájának egyetemeségét. Meglepődve tapasztalták, hogy bár egymástól több száz vagy ezer kilométerre élnek, a problémáik azonosak. A tanulók tudásszintjének fejlődése több területen is mérhető volt. A földrajz, illetve a hon- és népmeseret tantárgyaknál a tanulók sok hasznos kiegészítő információhoz jutottak. A történelem tantárgyba beépítettük a cigány történelem oktatását is, a nem cigány gyerekek is megismerkedhettek a népcsoport múltjával, eredetével. A magyar nyelv és irodalom órákon cigány szerzők verseit, meséit is feldolgozták. A művészetek területén is lehetőség nyílt a cigány képzőművészeti alkotások megismerésére, elemzésére. Technika órákon a hagyományos mesterségekből kaptak ízelítőt.

Vajda János Újreál Gimnázium, Budapest

TANULÁSI NEHÉZSÉGEKKEL KÜZDŐ DIÁKOK Partnerek: Lengyelország, Svédország

Miben változott az iskola?

Az eddig leírtak egyértelműen pozitív szemléletváltást, szakmai fejlődést indítottak el iskolánkban. A pedagógusok döntő többsége partner volt az innovatív módszerek megismerésében, átvételében, alkalmazásában. Az első projektévben még tartózkodó kollégákat is sikerült bevonni a munkába. Folyamatosan törekszünk az újabb, még hatékonyabb módszerek megismerésére.

A projektnek is köszönhetően a tanterületben igazi csapatszellem alakult ki, ami fokozza munkánk hatékonyságát. Intézményünkben igény mutatkozik a pedagógiai megújulásra. Erre ad lehetőséget ez a projekt is, amelynek elemeit felhasználjuk és beépítjük a most készülő *Bázisiskola* projektünkbe, ahol egy modellértékű pedagógiai program kidolgozása folyik.

Személyes élmények

Az egész projekt során folyamatosan részt vettem a munkában, szakmailag sokat tanultam külföldi kollégáimtól, ezeket az ismereteket saját oktatónevelő munkámban is hasznosítani tudom. A pozitív szakmai fejlődésen túl betekintést kaptam az Európai Unió egyik országának oktatásába, az ott szerzett tapasztalataimat át tudom adni kollégáimnak, megkönnyítve ezzel a csatlakozás után az uniós elvárásoknak megfelelő elvárások teljesítését.

Bízom benne, hogy a gyulai iskola az UNIDROM-nak köszönhetően könnyebben felel meg az elvárásoknak. A projektnek köszönhetően szoros barátság alakult ki svéd és cseh kollégákkal, a hivatalosan túl családunk is baráti kapcsolatba kerültek.

Csullagné Balogh Edit
projektkoordinátor

Célok

- **Az európai gondolkodás ösztönzése az európai iskolák közötti együttműködés erősítésén keresztül**
- **A tanárok szakmai felkészültségének elősegítése az iskolák közötti kooperáció fejlődésével**
- **Az iskolák fejlődésének előmozdítása a tanulási nehézséggel küzdő gyerekekkel való foglalkozás területén**
- **Sikeres stratégiák terjesztése az iskolák fejlődésére**
- **Különböző módszerek keresése a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók önbizalmának és motivációjának fejlesztésére**

Iskolánkban évek óta egyre több más nevelési igényű (részképesség-zavaros, hiperaktív, pszichoszomatikus problémákkal küzdő vagy szociális hátrányok miatt lemaradó) tanulóval találkozunk. Tudjuk, hogy ezek a problémák akkor kezelhetők igazán hatékonyan, ha időben, még kiskorban felfedezzük. A gimnáziumban leginkább csak felmentjük ezeket a tanulókat, ami azonban csak félmegoldásnak tűnik. Ezen tanulók egyéni fejlesztési

terveinek kidolgozásához szeretnénk tapasztalatot szerezni. A nemzetközi projektben való együttműködés eredményeképpen összegyűjtjük és integráljuk a témával kapcsolatos európai tapasztalatokat, és értékeljük azokat a lehetőségeket, amelyek beépíthetők saját pedagógiai munkánkba, illetve szervezeti kultúránkba. Mint az intézmény vezetőjének, számomra a legnagyobb tanulság, hogy a problémás gyerekekkel való törődés nagyon tudatos pedagógiai munkát igényel, és folyamatos együttműködésre van szükség. A svéd partneriskolában minden héten egy délután az egy tagozaton tanító tanárok személyre szabottan megbeszélnek tanítványaik problémáit, a fejlesztésükkel kapcsolatos aktuális nevelői feladatokat. Nagyon tetszett, hogy a speciális feladatok megoldására külön szakembereket (fejlesztő pedagógusokat) alkalmaznak. A külföldi kollégákkal való szakmai kapcsolat megerősített abban, hogy fontos az iskola pedagógiai programjának pontos megfogalmazása.

Budavári Beáta

projektkoordinátor

<http://server.vajda-bp.sulinet.hu>

Móricz Zsigmond Általános Iskola, Mátészalka

BEGA: TEHETSÉGGONDOZÁS NEMZETKÖZI KERETEK KÖZÖTT

Partnerek: Németország, Románia, Spanyolország

Tehetséggondozás korábban is folyt iskolánkban, de ki-ki elszigetelten tevékenykedett, s a tartalom többnyire a szaktárgyra korlátozódott. A projekt segítségével a tehetséggondozás új irányt vett: a kevésbé jól teljesítő tanulók is bekapcsolódhattak a munkába. A világba való kilépés lehetősége vonzóvá tette a projektet a résztvevők számára. Bepillantást nyertünk egymás tehetséggondozó munkájába azzal, hogy részt vettünk e témában szervezett bemutatókon. A nemzetközi együttműködés motiválta a diákokat is. A projekt hozzájárult a gyerekek készség- és képességfejlesztéséhez, több szempontból pozitív

hatást gyakorolt rájuk. A tanulók a csapatmunka terén is kipróbálhatták magukat. Megtanultak bízni a másokban és fejlődött saját munkájukkal szembeni felelősségérzetük, önállóbbak, igényesebbek lettek. A gyűjtőmunkát igénylő projektek során a tanulók kiléptek az iskolából, levelezés útján kapcsolatot létesítettek más intézmények diákjaival, és így gyarapodott anyanyelvi és idegen nyelvi tudásuk. Nyitottabbá váltak a világ felé, természetes igény alakult ki bennük, hogy megismerjék más népek kultúráját.

Vonház Linda

projektkoordinátor

II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Művelődési Ház és Könyvtár, Győrújbarát

VIRTUÁLIS HÁTFÉLSÁKOS UTAZÁS EURÓPÁBAN

Partnerek: Ausztria, Németország, Norvégia, Olaszország

Az öt iskola tanulója ugyanabban az időpontban két héten keresztül virtuális utazáson vettek részt az Internet segítségével. A partnerországokba kellett a kétételes utazást megtervezni, utazással, szállással, étkezéssel, költségvetéssel, és a meglátogatott helyek ismertetésével. Ehhez minden iskola feladatlapot készített, mely segítette az útvonal tervezésében. E-mailben egymástól is szereztek információt a diákok. A gyerekek projektmunkában dolgoztak, csoportokban. Az utazást útinaplóban rögzítették, a legjobbak az Internetre is felkerültek.

Gyerekek véleményeiből

... Az Interneten is sokat dolgoztunk, és most azok is megtanultak e-mailezni, akik eddig nem tudtak. Senkinek nem volt ideje unatkozni, mert mindig akadt tennivaló. Az osztály is jobban megtanult együtt, csoportban dolgozni...

... Itt próbára tette mindenki magát: kutattunk könyvekben, illetve Interneten. Sok dolgot tanulhattunk meg, amit földrajz órán biztos, hogy nem tanultunk volna. Az osztály jobban összetartott, mint eddig bármikor...

Megtekinthető:

www.gybisk.novonet.hu címen.

A projekthét alatt a két 6. és két 7. osztály a megszokott tanórai keret helyett projektmunkában egy-egy országban „virtuális utazást” tett és elkészítette az útinaplót. A partnerországok is ugyanebben az időszakban dolgoztak, így a munka során e-mailben kérdezhettek egymástól a gyerekek. Információszerzésre útikönyveket és az Internetet használták. Az egyes országokról szóló feladatlapokat úgy állították össze (mindenki a saját országáról), hogy abban földrajzi, történelmi, művészeti, néprajzi, kulturális, sport, stb. egyaránt szerepelt.

Projektpedagógia

A projektmódszerrel csak elvélve próbálkoztak a kollégák korábban. Egy-egy osztálynál, egy-egy témakörben. Most viszont egy teljes héten keresztül eszerint kellett szervezni a munkát. A legtöbb pedagógusnak ez újdonság volt. Az osztályokkal foglalkozó tanároknak is egyeztetni kellett elképzeléseiket. A direkt vezetés helyett indirekt vezetés került előtérbe, folyamatosan alakult a munka a gyerekek kreativitása nyomán. Az osztálynak szóló feladatokat részekre bontottuk, és csoportok dolgoztak a részfeladatokon, melyet naponta összegezni kellett osztály szinten. A csoportokban sem vesztették el az egyén felelőssége. A gyengébb képességű tanulókat segíteni kellett a nekik való feladat megtalálásában. A tanulóink nem akartak „lógni”, egyik sem! Örömmel tapasztaltuk, hogy a gyerekeink valamennyien keresték a nekik való feladatot és büszkéek voltak a saját produktumukra. A kész naplókra megkülönböztően büszke volt mindegyik osztály. Nem volt hagyományos értékelés, osztályzás, mégis, mindenki lelkes volt. Mi tanárok is, nagyon.

Minden diák megtapasztalhatta, hogy fontos része az osztályközösségnek. Mindenki ötlete hozzásegített a végző munka kialakulásához. Mivel nem nyomasztotta a gyerekeket a hagyományos értékelés-osztályozás, ezért örömmel tevékenykedtek. A kreativitásukat használva megvalósít-

hatták saját elképzelésüket a részfeladatokban. Az önálló ismeretszerzés, információkeresés, majd az információ újra feldolgozása az útinaplóba illesztés során, sokkal mélyebb megismerést jelent, mint a tanári magyarázat, esetleg könyvből való memorizálás. Ez igaz minden műveltségi területre. Természetesen azt a részterületet tanulta meg legjobban minden gyerek, amivel foglalkozott, de átfogó képet kapott a többiek munkájáról is, és mintát arra, hogyan lehet a legcélszerűbben információt gyűjteni és rendszerezni.

Mit adott a projekt koordinátorának a projektben való részvétel?

Sok munkát, de megéri! Mindenki megtalálta a neki megfelelő feladatot a hét során. Volt, aki rendületlenül rajzolt, volt, aki kitalálta, hogy a városok térképei mellé odairja a nevezetességeket, volt, aki gépelte a kézzel leírt információkat, az angolos kis csapat fordított, volt, aki képeket szedett le az Internetről, és volt, aki a német menetrendet és szállásokat böngészte. Nem volt rendetlen, unatkozó gyerek! Az integráltan nevelt, kiegészítő fiúcska képeket vágott ki prospektusokból. Sokszor alig lehetett hazaküldeni őket két órákor.

Az egyik fiú, aki amúgy alig közepesen tanul, felhívott egy utazási irodát és kinyomozta a repülőgép indulásokat, nagyon büszke volt magára. Az osztály egyik nagyszájú „negatív hőse” napokig dolgozott egy müncheni kirándulás tervén, megtervezte az egészet a látóvalokkal, vonatokkal, szállással együtt. Elismerő oklevéllel jutalmaztam minden diákot az osztályban. Jó, hogy megismerhettünk más embereket, barátokat szereztünk, jó volt látni, máshol hogyan dolgoznak, milyen problémákkal küzdenek. És tapasztalni, hogy mi sem vagyunk kevesebbek, a mi tanítványaink is éppen olyan ügyesek. Jó ezt itthon elmondani a kollégáknak, gyerekeknek.

Goldi Klára

koordinátor

Brit-magyar felsőoktatási kapcsolatok

A Brit Nagykövetség, a British Council és a Tempus Közalapítvány 2003 szeptemberében kiegészítő támogatási pályázatot hirdetett meg azon magyar ERASMUS hallgatók számára, akiket hazai intézményeik kiválasztottak arra, hogy a 2003/2004. tanévben ERASMUS tanulmányokat folytassanak az Egyesült Királyság területén. A kiegészítő ösztöndíjra 97 hallgató jelentkezett, akik közül végül tizennyolcat választottak ki támogatásra.

A támogatás kapcsán a brit oktatáspolitikai magyarországi helyzetéről kérdeztük Jason Moore-t, a Brit Nagykövetség Információs és Sajtóosztályának a vezetőjét, aki egyben a hallgatókat kiválasztó bizottságnak is tagja volt.

Miért találta a Brit Nagykövetség fontosnak, hogy az Egyesült Királyságba utazó magyar ERASMUS hallgatókat támogassa?

Mert segítséget kíván nyújtani ahhoz, hogy a legjobb magyar diákoknak lehetőségük legyen az Egyesült Királyság területén tanulni, és felfedezni, hogy miért örvendő olyan nagy népszerűségnek Nagy-Britannia az oktatás és a tanulmányok területén. Mindez számunkra is hasznos hosszútávon, mert segít az országaink közötti hosszú távú kapcsolatok és a kölcsönös megértés kiépítésében.

Az ERASMUS hallgatók támogatásán kívül létezik-e bármilyen egyéb támogatási forma a magyar felsőoktatási intézmények, illetve azok hallgatói és oktatói részére?

Igen, a különböző hallgatói tématerületek és tanulási szintek szerint többfajta támogatási rendszer is létezik. A legcélravezetőbb a hallgatók számára, ha rendszeresen figyelemmel kísérik a Brit Nagykövetség és a British Council honlapjain megjelenő híreket, hogy időben értesüljenek a számukra meghirdetett pályázati lehetőségekről.

Az Egyesült Királyság a külföldön tanulni szándékozó magyar hallgatók egyik legkedveltebb célországa. Ugyanakkor a brit diákok részéről kevesebb érdeklődés mutatkozik arra, hogy Magyarországra jöjjenek tanulni. Az Ön meglátása szerint ez egy tipikusan magyar, közép-kelet-európai vagy inkább európai jelenség?

Egyetértek abban, hogy jelenleg ezen a területen problémák vannak. A brit diákok inkább Franciaországot, Olaszországot vagy az Egyesült Államokat választanák tanulmányaik helyszínéül. Mindez Magyarország uniós csatlakozását követően, biztos vagyok benne, változni fog.

A brit emberek a világ ezen részével is egyre közelebbi kapcsolatba kerülnek majd. Talán a magyar felsőoktatási intézményeknek is egy kicsit erőteljesebben kellene népszerűsíteniük magukat Nagy-Britanniában. Főleg most, hogy az uniós bővítés kínálta lehetőségek valóságossá válnak.

Véleménye szerint milyen átfogó változások várhatóak a brit-magyar oktatási kapcsolatokban Magyarország uniós csatlakozása után?

Először is, sokkal könnyebb és olcsóbb lesz a magyar hallgatóknak Nagy-Britanniában tanulni, mivel EU-diákoknak fognak számítani és így már nem a magasabb, tengerentúli hallgatói tandíjakat kell megfizetniük. Úgy gondolom, ez sok magyar és közép-kelet-európai hallgatót ösztönöz majd arra, hogy az Egyesült Királyságban tanuljon. Azt is remélem, hogy az ellenkező irányú mobilitás is fejlődni fog, és egyre több brit diák szerez tudomást a kiváló magyar felsőoktatási intézményekről, és jön ide személyesen tapasztalatokat szerezni. Ezek az oktatási cserekapcsolatok alapvetőek egymás kölcsönös megértés szempontjából, mivel így a hallgatók akkor ismerkedhetnek meg egy másik kultúrával és gondolkodásmóddal, amikor még maguk is fiatalok és rugalmasak. Remélem, ezeknek a kapcsolatoknak a száma a jövőben is gyarapodni fog – ezen a Brit Nagykövetség és a British Council is dolgozik.

A Brit Nagykövetség honlapja:

www.britnagykovetseg.hu

A British Council honlapja:

www.britishcouncil.hu

Kovács Emese

emese.kovacs@tpf.hu

A projektismertetőket a 2002/2003-as tanévben folyó munkáról szóló beszámolóik alapján állítottuk össze. (A szerk.)

Bemutatkozik a török felsőoktatás

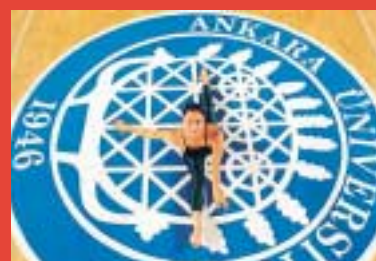

Magyarország felsőoktatási intézményei a 2004. május 1-jei csatlakozást követően már nem csak az európai uniós tagállamok, hanem a SOCRATES programban részt vevő többi 30 ország felsőoktatási intézményeivel köthetnek SOCRATES/ERASMUS kétoldalú mobilitási szerződéseket. A számunkra új tizenöt partnerország közül tizennégyet már valamelyest ismerhetnek a magyarországi intézmények, hiszen mint társult országok ezek már évek óta részt vesznek a SOCRATES-ben.

Törökország az egyetlen, amely a 2004/2005-ös tanévben fog bekapcsolódni a SOCRATES/ERASMUS programba. Mivel a programhoz történő friss csatlakozása miatt talán ennek az országnak a felsőoktatási rendszere a legkevésbé ismert a magyar intézmények, hallgatók és oktatók körében, röviden ismertetjük azt. Törökországban a Felsőoktatási Tanács (röviden YÖK) elnevezésű politikailag független, 22 tagú testület felügyeli és koordinálja a felsőoktatást, amelyben jelenleg 83 török intézmény működik. Ebből 53 állami, 23 magán intézmény, kettő intézmény speciális státusszal rendelkezik, öt további intézmény pedig Ciprus török fennhatósága alá tartozó területén helyezkedik el. A török felsőoktatási intézmények többsége benyújtott ERASMUS University Charter pályázatot 2003. november 1-jével, amely sikeres pályázás esetén azt jelenti, hogy a 2004/2005-ös tanévtől kezdve 71 török egyetemmel alakítható ki mobilitási vagy projektegységműködés.

Az intézmények többségében török nyelven folyik az oktatás, de Törökországban működik 14 angol nyelvű¹ és egy francia nyelvű egyetem is², sőt, a török nyelvű egyetemeken belül is hallgathatók egyes programok angol, francia vagy német nyelven is. A közel 67 milliós török népességből a 2002/2003-as tanévben megközelítőleg 1,78 millió regisztrált felsőoktatási hallgató volt, s ezek nagy része érdeklődhet a külföldi és így a magyarországi intézmények iránt is.

A török hallgatók jelenleg kétszintű, diploma előtti és diploma utáni) tanulmányokat folytathatnak. Az első lehet kétéves Associate Degree vagy 4 éves Bachelor's Degree.

A másodikhoz tartoznak az általában 4 éves Masters típusú képzések és a Doktori képzés is.

A hallgatók tanulmányaik első évének befejeztével kreditpontjaikat egy másik intézményben is hasznosíthatják, hiszen az intézmények közötti átjárhatóságot az összes felsőoktatási intézményben bevezetett kreditrendszer biztosítja. Ugyan a török kreditrendszer kissé eltér az Európai Kreditátszámítási Rendszertől (ECTS), de a 2003/2004-es tanévben egy Európai Bizottság által kezdeményezett kísérleti projekt is indult, amely során tizenöt török felsőoktatási intézmény ECTS, Oklevélmelléklet (DS) és ERASMUS mobilitási tevékenységbe kezdett 15 európai uniós intézménnyel, mintegy előkészítve a következő évi teljes jogú részvételt a programban. A Felsőoktatási Tanács központi Oklevélmelléklet mintát készített, amelyet a török intézmények a 2003/2004-es tanévtől kezdve kérésre minden hallgató részére kiállítanak.

A török felsőoktatás és a Bologna-folyamat kapcsolatáról további információ olvasható a 2003. szeptemberi berlini konferenciára készült nemzeti jelentésben: www.bologna-berlin2003.de/en/national_reports/index.htm

A török felsőoktatási intézmények listája megtalálható a török Felsőoktatási Tanács honlapján: www.yok.gov.tr/english/oku22.html

Kovács Emese
emese.kovacs@tpf.hu

¹ Atılım, Bahçeşehir, Beykent, Bilkent, Bogaziçi, Işık, İstanbul Bilgi, İzmir Ekonomi (Izmir Economy), İzmir Yüksek Teknoloji (Izmir Institute of Higher Technology), Koç, Sabancı, Yaşar, Yeditepe and Orta Dogu Teknik (METU)

² Galatasaray

ERASMUS mobilitás 2004/2005

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a 2004/2005-ös tanévre is elkészül az ERASMUS mobilitás szabályait tartalmazó dokumentum. A Nemzeti Mobilitási Alapelvek elnevezést viselő dokumentum nyilvános és minden érintettnek ismernie kell, mielőtt pályázik. Külön rész foglalkozik a hallgatói és az oktatói pályázati elvekkel. Azok a hallgatók vehetnek részt a hallgatói mobilitásban, akik beiratkoztak valamely hazai intézménybe.

A nemzeti szabályok tág határokat szabnak meg a részvételnek, hiszen minden tagozat és szint hallgatói pályázhatnak ERASMUS ösztöndíjra. Az egyéni pályázást viszont a felsőoktatási intézmények bonyolítják le, így azok szigorúbb részvételi feltételeket is előírhatnak.

Az egyéni pályázatok beadási határidejéről minden intézmény szabadon dönthet. A tapasztalatok szerint januártól áprilisig húzódik az egyéni pályázattal időtartama, érdemes tehát a pályázatok megjelenését az intézmények honlapján vagy a faliújságokon folyamatosan nyomon követni.

Az oktatói mobilitásban mindazon oktatók részt vehetnek, akik valamilyen jogviszonnyal rendelkeznek egy felsőoktatási intézményben. Az oktatói mobilitás keretei továbbra is nagyon rugalmasak, a külföldi intézményben minimum 8 órát kell oktatni. Az oktatás időtartama pár naptól több hétig is terjedhet, természetesen alapköve-

telmény az eltöltött munkaidővel arányos oktatói teljesítmény. Az oktatói mobilitás érintheti az alapképzést, a posztgraduális képzést, de a doktori szintet is. Az érdeklő oktatók saját intézményüknél pályázhatnak, a határidő intézményenként változó. Külön pályázati felhívás keretében az ösztöndíj mellett további támogatásban részesülhetnek a fogyatékkal élők vagy súlyosan beteg hallgatók és oktatók. Számukra 2004 áprilisában pályázati felhívást jelentet meg a Tempus Közalapítvány.

A leendő ERASMUS hallgatók számára nyújt jó lehetőséget a külföldi tanulmányok megkezdését megelőző nyelvi felkészítést és a kulturális felkészülést kínáló ERASMUS Nyelvi Kurzus. Külön pályázati felhívást fog megjelentetni a Tempus Közalapítvány 2004 áprilisában a 2004/2005-ös év első félévét megelőző kurzusokra és 2004 szeptemberében a második félévet megelőző kurzusokra.

Mind a hallgatói, mind az oktatói mobilitással szemben alapkövetelmény, hogy az egyéni pályázatokot lebonyolító intézményeknek nyílt és átlátható pályázati rendszert kell működtetniük az Európai Bizottság által meghatározott feltételek szerint.

Bokodi Szabolcs
szabolcs.bokodi@tpf.hu

Marie Curie ösztöndíjak az EU 6. számú Keretprogramjában

A program célja a kutatási tevékenység fejlesztése a hátrányos helyzetű régiókban, a kutatási ágak és az ipar-akadémia közötti együttműködés elősegítése és fejlesztése, a közös munka és együttműködés hatékonyságának növelése.

A pályázati lehetőség segíti még az Európán kívüli (amerikai, orosz, kínai stb.) neves kutatók Európába hívását, az európai kutatók Európán belüli és kívüli képzését, széles körű szakmai tapasztalatszeret biztosít, ösztönzi a kiválóság elismerését, támogatja a más kontinenseken dolgozó európai kutatók visszatérését és a nők részvételét a mobilitásban. A program költségvetése 1580 millió euró.

A program keretén belül kiírt ösztöndíjakra kezdő és tapasztalt kutatók is pályázhatnak. Az EU 6. Keretprogram szabályai szerint kezdő kutatóknak számít minden olyan kutató, akinek 4 évnél kevesebb kutatási tapasztalata van, és még nem rendelkezik PhD fokozattal. Azok akik már PhD fokozattal vagy több mint 4 év tapasztalattal rendelkeznek, tapasztalt kutatóként nyújthatják be a pályázatukat.

A kutatók pályázhatnak egyéni ösztöndíjakra közvetlenül az Európai Bizottsághoz, intézményi ösztöndíjakra olyan intézményekhez, melyek az Európai Bizottságtól nyertek támogatást, kiválósági ösztöndíjakra és visszatérési támogatásokra.

Az érdeklődők a Keretprogram hivatalos honlapján (www.cordis.lu) számos 2002-ben meghirdetett, még aktuális pályázati felhívás között válogathatnak.¹ Az új pályázati felhívások várhatóan 2004-ben jelennek meg. Az előző évek hagyományaihoz híven a Tempus Közalapítvány a kutatók számára összeállított elektronikus hírlevelén keresztül tájékoztatja majd az érdeklődőket a pályázatok megjelenéséről, és a pályázatokkal kapcsolatos tudnivalókról.

¹ Az aktuális határidők megtalálhatók a pályázati felhívások között.

A mobilitási program magyar nemzeti kapcsolattartója:

Jeney Nóra (Oktatási Minisztérium)

Tel: (06 1) 484 2582 E-mail: nora.jeney@om.hu

További információk a programról, a pályázati felhívások és a pályázáshoz szükséges dokumentumok és útmutatók a www.cordis.lu/fp6/mobility.htm vagy a europa.eu.int/comm/research/fp6/mariecurie-actions/home_en.html honlapokon érhetők el.

A legtöbb pályázati felhívás hozzáférhető magyar nyelven is a Magyar-EU Kutatási és Technológiafejlesztési Kapcsolati Iroda honlapján (www.hunor.hu).

Kovács Enikő

eniko.kovacs@tpf.hu

Kutatói Mobilitási Központok Hálózata

A kutatói mobilitás elősegítése érdekében az Európai Bizottság Európa-szerte hídfőintézmények által koordinált mobilitási hálózatok létrehozását és működését támogatja. Az Oktatási Minisztérium megbízásából Magyarországon a Tempus Közalapítvány, valamint a Közép-Magyarországi régióban a TÉT Alapítvány látja el a hídfőintézmény szerepét.

A hídfőintézmények komplex, jól strukturált, informatív nemzeti mobilitási portálokat hoznak létre, amelyek tartalmazzák a kutatók és családtagjaik ki- és beutazásához szükséges jogi-adminisztratív információkat, az egyes országok által kínált ösztöndíj és pályázati lehetőségeket, vagy tájékoztatnak a régióspecifikus hírekről.

A magyar Nemzeti Portál 2004 első felétől lesz bön-gészhető. Az érdeklődők a felsorolt információkon kívül tájékozódhatnak a magyar kutatóintézetek által kínált vendégkutatói és álláshelyekről vagy szakmai önéletraj-zukat feltöltve pályázhatnak meg álláshelyeket a hazai és külföldi kutatóintézetekben.

A tervezett partnerkereső adatbázis segítségével az intézmények számára lehetőség nyílik a gyors és hatékony partnerkeresésre, amely megkönnyíti a projektpályázatokhoz szükséges konzorciumok létrehozását. A hídfőintézmények rendszeres ügyfélszolgálat mellett a Nemzeti Portálon működtetett Virtuális Iroda biztosítja az információk gyors megszerzésének lehetőségét.

A kutatók számára létrehozott internetes fórum lehetővé teszi a szakmai konzultációkat, a szakmai és a pályázással kapcsolatos tapasztalatok megosztását is.

A mobilitási hídfőintézmények rövid távú célja az Európai Bizottság támogatásával létrejött **Európai Mobilitási Portál**, a **Nemzeti Portál** és a **mobilitási központok** által kínált lehetőségek megismertetése minél szélesebb körben. A tervek szerint minden európai államban, így Magyarországon is, számos kutatóintézet csatlakozására számíthatnak, úgy az akadémiai, mint a vállalati szférából. Az ilyen módon létrejött nemzeti hálózatok hagyományos és modern eszközök segítségével biztosítják a hozzáférést a szükséges információkhoz, hozzájárulva ezáltal az intenzívebb európai kutatói mobilitás megvalósításához, valamint közvetve az Európai Kutatási Térség fejlődéséhez.

További információ a hídfőintézményeknél:

Tempus Közalapítvány

(Kovács Enikő, Kurucz Katalin)

e-mail: info@tpf.hu

www.tka.hu

TÉT Alapítvány

e-mail: tetalap@tetalap.hu

www.tetalap.hu

A nők és a tudomány

Az esélyegyenlőség jegyeit viselő évtizedekben minden elemezhető statisztikai adathalmaz megtámadhatatlan érvekkel és számadatokkal látszik bizonyítani/hirdetni a női nem alulreprezentáltságát a köztudatban nagy fontossággal bíró területeken. Nem titok ma már az sem, hogy a felsőoktatás és főleg a tudományos területek magasabb szintjét jelentő kutatás esetében a két nem statisztikai mutatói nagymértékben eltérnek. Ez, tekintettel az európai népesség nemek szerinti alakulására, hosszú távon rányomhatja bélyegét úgy a társadalom, mint a technika és tudomány fejlődésére is.

A felsőoktatásban vagy kutatásban részt vevőkről készült nemzeti vagy nemzetközi statisztikai jelentések bizonyítják, hogy a női nem szakmai fejlődésének grafikonja valahol a felsőoktatási tanulmányok befejezése után hanyatló tendenciát mutat.

Ez általánosan érvényes úgy az uniós, mint a csatlakozó országok esetében is. Az Európa Parlament számára, a Helsinki Csoport¹ által készített „Nők és a tudomány” jelentése szerint a felsőoktatásban részt vevő nappali tagozatos diákok esetében a nemek aránya nem mutat nagy eltérést, de a tudományos pálya későbbi szakaszaira vonatkozó kimutatásoknál jelentősen csökken a nők részvételi aránya. Ez érvényes a magyarországi felsőoktatási intézményekre is, hiszen, míg a hallgatók esetében a nők részvételi aránya magasabb, az egyetemi doktori vagy akadémiai fokozatokat elnyertek között lényegesen kisebb százalékot képviselnek. Ennek eredményeként jóval kevesebb nőt találhatunk a tudományos élet magasabb pozícióiban a tudományos vagy a technológiai fejlődést szolgáló pályázatok jelentkezői és nyertesei között.

A konkrét adatokat tekintve, míg a felsőoktatásban megközelítőleg 50-50 százalékos a nemek közti arány, a megszerzett doktori fokozatok esetében az 1999-es statisztika már 90 százalékos eltérést mutatott.² Ezt az Európai Bizottság által vertikális szegregációnak nevezett folyamatot bizonyítják a tudományos munkakörben dolgozók mutatói is. Míg a kutatási szféra személyi állományának³ megközelítően fele nő, addig a tudományos munkatársak és mérnökök esetében ez az arány 40%, a kutatók esetében pedig 27%⁴ alá csökken. Az éves növekedési arány a női kutatók esetében néhány százalékkal magasabb, mint a férfiak esetében, viszont az abszolút számokat tekintve ez még mindig lényegesen kevesebb női kutatót jelent. Az egyes szakterületekhez kapcsolódó adatok nemek szerinti bontása is hasonló tendenciákat/eredményeket mutat. A bölcsészettudományok és társadalomtudományok esetében viszonylag magas a női kutatók száma, de az agrár-, természet- és műszaki tudományok területén a számuk már kirívóan alacsony.

Az Európai Unió 6. Keretprogramja is hangsúlyozza, hogy rendkívül fontos a női kutatók részvételi arányának növelése a kutatás- és technológiafejlesztés területén. Fokozott figyelmet fordítanak az egyes projektekben részt vevő női kutatók létszámára és a bírálati szempontok között már szerepel az esélyegyenlőség biztosítása is. A Tudomány és Társadalom témakör akcióterve kiemelten kezeli az esélyegyenlőség megteremtését. Ezen prioritáson belül tették közzé a női kutatók európai platformjának pályázati felhívását, amely európai szinten egységesíti a női kutatók hálózatainak törekvéseit, és nagyobb mértékben igyekszik bevonni őket az európai tudományos életbe, lehetőséget teremtve ez által a tudományos és társadalmi élet mutatói közötti egyensúly visszaállítására.

Kovács Enikő

eniko.kovacs@tpf.hu

¹ A Helsinki Csoport 1999-ben alakult. Az ETAN (European Technology Assessment Network) által a nők helyzetéről készített jelentés eredményeiből kiindulva készítette el az átfogóbb, a nők és a tudomány kapcsolatáról szóló jelentését, amelynek végleges változata 2002-ben került az Európai Bizottság és az Európa Parlament elé.

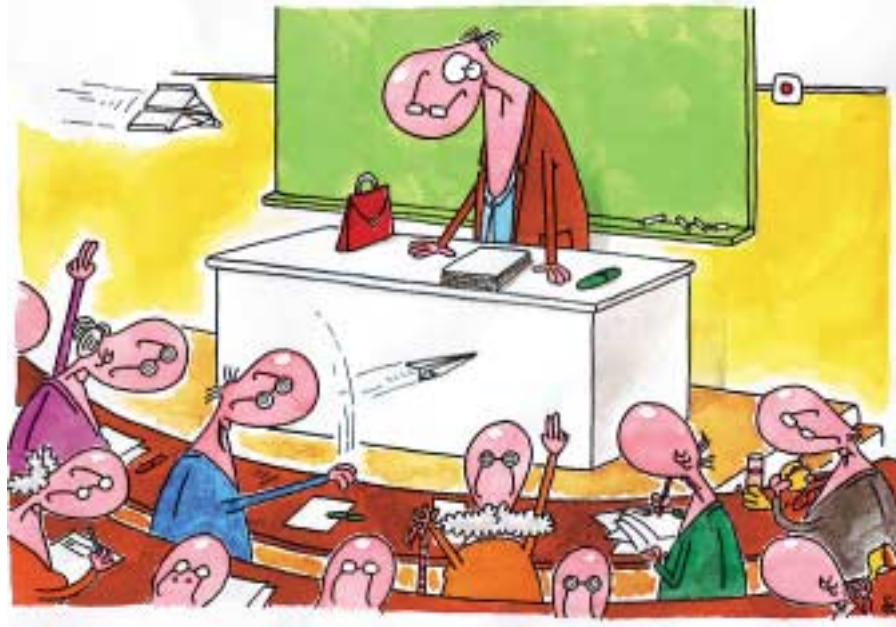
² Az adatok a Bolyán Anita által összeállított **Nők és az oktatás** című tanulmányból származnak.

³ A kutatók és a tudósok mellett a laboránsok, technikusok, tudományos asszisztensek is ide tartoznak.

⁴ A Helsinki Csoport tanulmánya szerint a női kutatók aránya a felsőoktatási intézményben 33,6%, az állami kutatóintézetekben 31%, a vállalati szférában 15%.

Új felnőttoktatási projektek

A Grundtvig program célja, hogy európai együttműködési tevékenységek révén elősegítse a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakulását. A szakmától független, általános ismeretek oktatásának támogatása révén szerves módon egészíti ki a Leonardo programot. Hozzájárul ahhoz, hogy a felnőtt tanuló teljes értékű, aktív tagja lehessen a társadalomnak, bővíljenek a más kultúrákról szóló ismeretei, és javuljanak munkaerő-piaci esélyei. A program értelmezésében felnőttek számítanak a 25 év feletti személyek, valamint azok a 16–24 éves fiatalok, akik nem vesznek részt közép- vagy felsőfokú képzésben. Az alábbiakban röviden beszámolunk azokról a 2003 októberében indult Grundtvig pályázatokról, amelyek a centralizált akciók keretében nyertek támogatást.

Grundtvig 1

Együttműködési projektek

Az együttműködési projektek célja újszerű, fenntartható és terjeszthető eredmények létrehozása a SOCRATES/Grundtvig program prioritási területein belül. A projektek három vagy több különböző országbeli partner együttműködésén alapulnak, amelyek közül legalább egy EU-tagállamból származik.

A Grundtvig 1 akcióban negyvenkét támogatott projekt indult el Európa-szerte 2003 októberében, amelyek közül ötben vesznek részt magyar pályázók. Érdekeség, hogy az elfogadott 42 pályázatban a koordinátorok mellett még további háromszáz partnerintézmény dolgozik együtt. A pályázatok által feldolgozott témák között jelentős helyet töltenek be az Élethosszig tartó tanulás Memorandumában, illetve az ahhoz kapcsolódó munkatervben meghatározott célok és feladatok, illetve az Oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeni céljairól szóló jelentéshez kapcsolódó munkaprogram céljai.

Az élethosszig tartó tanulás népszerűsítése különböző célcsoportok (felnőttoktatók, oktatási döntéshozók, és a munkáltatók képviselői) körében éppúgy gyakori téma, mint az aktív állampolgárrá nevelés, az

alapkészségek oktatása, az e-tanulás, az interkulturális oktatás, az új, tanuló-központú oktatási módszerek, a tanácsadás a hátrányos helyzetű vagy speciális tanulási igényű tanulók számára vagy a felnőttoktatási szolgáltatások nyújtása a vidékfejlesztés keretében. A környezeti nevelés, illetve az interkulturális és rasszizmusellenes témájú projektek koordinátorai jól ismert civil szervezetek, amelyek itt is hasznosítják majd a tapasztalataikat.

Az elektronikus tanulás területén is elindulhat számos rég várt fejlesztés, mint például az on-line tutorálás vagy technikai asszisztencia az ilyen módon tanulóknak. Egyre több Grundtvig projekt foglalkozik azzal, hogy a felnőttoktatókat technikai- való oktatás, főként a honlapfejlesztés, alapos pedagógiai és technikai tudást igénylő feladataira. Sajnos kevés 2003-ban induló projekt érinti az előzetes tudás mérését, illetve akkreditációját.

Egyre több olyan pályázat is van, amely az általános felnőttoktatás és a felnőttképzés közötti határvonalon helyezkedik el – ez valószínűleg az oktatáspolitikában is bekövetkezett változásokat tükrözi. A tanács-

adási szolgáltatások például már nem engedhetik meg maguknak, hogy különválasszák az általános képzést a szakképzéstől, és ezért szorosabb együttműködési lehetőségeket keresnek a Grundtvigon belül. Kevesebb projekt indult a művészeti, a szülői vagy a higiéniai oktatás területén, illetve az időskorúak számára vagy a nyelvtanulás terén nyújtott szolgáltatások is kevésbé kerültek a 2003-as évben a középpontba.

A célcsoportok között jelentősek még a vándorló életmódúak, a kisebbségek és a társadalom peremére szorult csoportok. Ez utóbbiak számára két új, Második Esély Iskolák által indított együttműködés is támogatást kapott. Ezek konkrét témái egyrészt az erőszak megakadályozása a második esély iskolákban, másrészt a fiatal felnőtt tanulók által már a tanulás megkezdése előtt megszerzett tapasztalatok figyelembevétele a tanácsadásban és a tananyagban. Számos projekt foglalkozik a kisebbségek számára nyújtott felnőttoktatással. A konkrét témák a következők: a rasszizmus elleni harc és az interkulturális tudatosság növelése a lakóközvetekben (a bevándorlók és a nem bevándorlók által lakottakban). Számos projekt kifejezetten

a muzulmán közösség integrációját célozza. Az ilyen jellegű projektek célja egyre inkább az, hogy egyenlő jogokkal rendelkező európai állampolgároknak tekintsék az Európán kívülről származó kisebbségeket, hangsúlyozzák az „új európai vonásokat” és, hogy lehetővé tegyék számukra, hogy teljes és aktív tagjai legyenek a befogadó társadalomnak. Több európai munkatörténeti múzeum fogott össze annak érdekében, hogy a múze-

umaik a migrációról és a munkáról szóló felnőttoktatás központjává váljanak. Ezek a múzeumok építenek a SOCRATES első szakaszában támogatott „MUSAEUM” című projekt és a Kultúra 2000 program által támogatott pályázatok eredményeire.

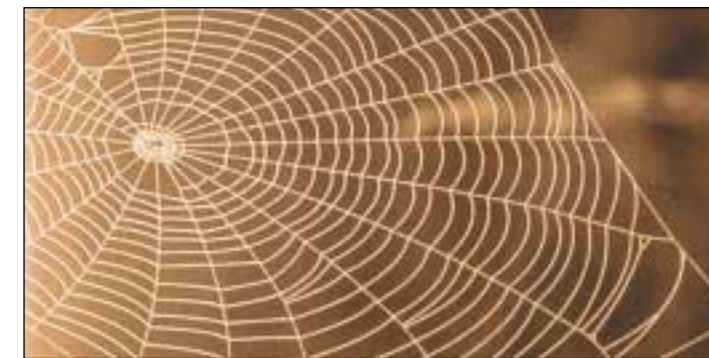
A szokottnál több jó projekt érkezett a nők számára indított felnőttoktatási lehetőségek, illetve a férfiak és nők esélyegyenlősége témájában. Néhány projekt a helyi, regio-

nális vagy nemzeti szintű oktatáspolitikai döntéshozók körében kívánja tudatosítani az élethosszig tartó tanulás jelentőségét, köztük például az írni-olvasni tanítás vagy a tanuló városok fontosságát. A célcsoportok között megjelennek még a fogyatékkal élő emberek, az elítéltek vagy azok a szakemberek, akik a vidéki területeken a felnőttoktatási szolgáltatások és az abban történő részvétel javításával foglalkoznak.

Grundtvig 4

Hálózatok

A Hálózatok célja az újszerű módszerek és jó példák európai szintű értékelése és terjesztése. A hálózati projektek keretében lehetséges nemzetközi szemináriumok, konferenciák szervezése, összehasonlító vizsgálatok végzése, valamint Grundtvig projekt-koordinátorok továbbképzése. A projektek legalább hat, különböző országbeli és eltérő profilú partner együttműködésén alapulnak, amelyek közül legalább egy EU-tagállambeli.

2003 októberében öt hálózat indult el, összesen 78 partnerintézmény részvételével. A koordinátor intézmények között nincs társult országbeli, viszont a résztvevő társult országbeli partnerek száma a 2002-es 24 százalékoshoz képest 51 százalékra nőtt. A beadott főpályázatok közül ötben szerepelt magyar partnerintézmény. Csakúgy, mint a Grundtvig 1 projektekben, a Hálózatokban is a felnőttoktatási és a felsőoktatási intézmények, valamint a civil szervezetek részvétele a legmagasabb (ők az összes partner kb. 70%-át teszik ki). Általában közülük kerülnek ki a koordinátor intézmények is.

A támogatott pályázatok a SOCRATES pályázati útmutatóban felsorolt prioritási témák egyikével foglalkoznak:

- Alapkészségek oktatása
- Felnőtt tanulók különleges írás- vagy olvasási nehézségekkel
- Innovatív pedagógia avagy gender mainstreaming
- Befogadó társadalom: utazó életmódú felnőtt tanulók vagy az iskolát alapképzetség nélkül elhagyók
- Felnőttoktatás a börtönökben
- Minőségmenedzsment a felsőoktatásban a nem hagyományos hallgatók számára

- Interkulturális tanulás
- A rasszizmus és az idegengyűlölet elleni harc
- Élethosszig tartó tanulás a múzeumokban

Minden hálózat hangsúlyt helyez a jó gyakorlatok cseréjére és terjesztésére és a befogadó társadalom kialakítására. Érdekes újdonság, hogy a hálózatok a befogadó társadalom kiépítéséért folytatott tevékenységük során a hátrányos helyzetű célcsoportok kiemelésé helyett a társadalom egészének toleranciáján próbálnak javítani; egyre kiegyensúlyozottabb, holisztikus stratégiát alkalmaznak, amelyben benne foglalják a döntéshozók körében végzett „tudatosítás” is. Tanulóként vonják be a munkába a célcsoportot, akik közé az állampolgárokon kívül a döntéshozók és az oktatók is beletartoznak. Számos hálózat ötvözi a tanácsadói és akkreditációs szolgáltatásokat az oktatási és a tanulási újításokkal, és az emberi erőforrásokba történő befektetés széles körű hatásának mérésével.

Az elítéltek, a foglalkozásuk miatt utazni kényserülők, a vándorló életmódúak (például az idénymunkások), és az alacsony

iskolai végzettséggel rendelkező személyek sok esetben a társadalom peremére szorúlnak. Az új Grundtvig hálózatok lehetővé fogják tenni számukra, hogy „látthatóvá váljanak” és javuljanak a tanulási esélyeik – ehhez újszerű eszközök, kísérő kutatások és a jó gyakorlatok cseréje és terjesztése is eszközül fog szolgálni. A kutatási komponens különösen erős az alapkészségek oktatásával foglalkozó Hálózatban, amely egy korábbi, hasonló területen működő hálózatot terjeszt ki számos új országra, főként Kelet-Európában.

2003 novemberében ismét lehetőség volt Grundtvig 1 és Grundtvig 4 pályázatok benyújtására. Bár az előpályázatok bírálati folyamata lapzártánkkor még csak éppen elkezdődött, az már most is látható, hogy a magyarországi pályázati tevékenység ezen tématerületen belül hallatlanul megélénkült, és ezért remélhető, hogy az Európai Bizottság által majdan támogatásra kerülő centralizált Grundtvig pályázatokban jelentős lesz a magyar részvétel.

Deák Sarolta
sarolta.deak@tpf.hu

Európai Nyelvi Díj 2003

Magyarország

Az Európai Nyelvi Díj pályázati programról már esett szó magazinunk korábbi számaiban. Az Európai Nyelvi Díj az Európai Bizottság és a magyar Oktatási Minisztérium által támogatott kezdeményezés, amelynek célja, hogy hivatalos elismerésben részesítse az idegen nyelvek tanítása terén megvalósuló, példaértékűnek minősülő és innovatív programokat, folyamatokat az oktatás és képzés bármely szintjén.

Az Európai Nyelvi Díjat 1998-ban alapították az Európai Unió tagállamainak kezdeményezésére. Az azóta eltelt időben Európa-szerte több, mint háromszáz intézmény vehette át a nyelvoktatásban elért kiemelkedő eredményeiért járó díjat.

A magyarországi prioritások a 2003-as évben a következők voltak:

- önálló nyelvtanulás,
- regionális jelentőségű nyelvek oktatása,
- a magyar mint idegen nyelv tanítása,
- fordító és tolmácsolás.

A 2003-ban lezárult pályázati fordulón számos igen színvonalas idegen nyelvi program közül négy kezdeményezést választottak ki. Az első helyezettnek járó díjat a Debreceni Egyetem Angol–Amerikai Intézete, a másodikat a Nyíregyházi Főiskola Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziuma, míg a harmadik helyezettnek járó díjat megosztva a Nyelviskolák Szakmai Egyesülete és a Discimus Alapítványi Közgazdasági Szakközépiskola veheti át.

A legjobb négy idegen nyelvi program benyújtói anyagi támogatásban részesültek, ezenkívül minden nyertes oklevelet kapott, melyet az Európai Bizottság Oktatás és Kultúra Főbiztosa, valamint az Oktatási Miniszter lát el kézjegyével. A nyertesek használhatják az Európai Nyelvi Díj emblémáját dokumentumaikon, kiadványaikon.

Az alábbiakban röviden ismertetjük a díjat elnyert programokat

I. helyezett:

A Debreceni Egyetem Angol–Amerikai Intézetének programja: Távoktatásos angol nyelv és irodalom szakos bölcsész-, illetve tanárképzési program

A Debreceni Egyetem olyan távoktatási kiegészítő képzési programot dolgozott ki főiskolai angol szakos diplomával rendelkezők részére. Ez Magyarországon az első olyan akkreditált, egyetemi diplomát adó program, amely teljes mértékben távoktatási, illetve internetes formában működik. Különlegessége, hogy a hallgatók a tananyagokat teljesen elektronizált formában kapják meg, a feladatokat e-mailen küldik el az oktatóknak, és a konzultációk is ebben a formában zajlanak.

A szemináriumokon zajló csoportmunkát és vitákat internetes „chat-szobákba” való belépéssel szimulálják. A távoktatásban részt vevő oktatók túlnyomó többsége PhD fokozattal, többen pedig habilitációval rendelkeznek.

A program jelenleg az angol mint idegen nyelv, illetve az angol nyelvű irodalmak és kultúrák oktatását célozza, de más idegen nyelv és kultúra tanítására is alkalmas, ezért a célok között szerepel annak más alkalmazási területekre való áttöltése. Így például a Debreceni Nyári Egyetemen zajló magyar mint idegen nyelv oktatásához is hozzájárulhat. A programgazdák a jövőben a Partiumi Keresztény Egyetem és az Eperjesi Egyetem angol tanszékeire is szeretnék kiterjeszteni.

II. helyezett:

Az Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium Népek-nyelvek-kapcsolatok című együttműködési programja

A nyíregyházi Eötvös József Gyakorló Általános Iskola számos nemzetközi iskolai együttműködési kapcsolatot alakított ki 1997-től fogva. Az iskolában öt idegen nyelvet oktatnak: angolt, franciát, németet, olaszt és orosz. Mindegyik nyelvre a tanári karon belül egy-egy koordinátora van, aki az adott nyelven beszélő országokkal való kapcsolatokról felelős. A munkájuk egyik fő célja, hogy különböző pályázati programokon keresztül a diákok számára csereutakat tegyenek lehetővé, ahol a tanult nyelvet nem célként, hanem egy-egy tantárgy tanulásához eszközként használhatják. Az utakon a tantárgyi követelményeken túlmutató ismereteket szerezhethetnek, és személyes ismeretek révén előkészülhetnek egy esetleges jövőbeni külföldi munkavállalásra. A program távlati célja, hogy az egyes partnerintézmények oktatási rendszerét oly mértékben közelítsék egymáshoz, hogy a diákoknak lehetőségük legyen egy-egy külföldi közoktatási intézményben hosszabb időt eltölteni úgy, hogy azt a küldő iskola elismerhesse.

A diákokat a projektmunkával aktív részvételre és pályázásra ösztönzik. A projektek különböző műveltségi területet ölelnek fel és a magyar mint idegen nyelv tanítására is lehetőséget adnak, hiszen a külföldi partnerintézmények részéről felmerült az igény a magyar nyelv tanulására a hatékonyabb együttműködés érdekében.

Megosztott III. helyezés:

A Nyelviskolák Szakmai Egyesülete: A nyelvoktatás globális minősítési rendszere

A nyelvoktatás globális minősítési rendszerét a Nyelviskolák Szakmai Egyesülete és független külső szakemberek dolgozták ki. A minősítési eljárást kezdeményezheti minden olyan nyelviskola, vagy nyelvoktatással foglalkozó intézmény, amely tagja a Nyelviskolák Szakmai Egyesületének és eleget tesz a minősítés előfeltételeinek. A minősítési procedúra után az „Összefoglaló szakértői jelentés” alapján határozatot hoznak a minősítést kérve nyező intézményről. A minősítési rendszer objektív szempontok alapján speciálisan a nyelviskolák nyújtotta képzések értékelésére irányul. Ma Magyarország egész területéről 21 nyelviskola viselheti a „Minősített és Ajánlott Nyelviskola” címet és használhatja a „Minősített Nyelviskola” logóját.

A program megalkotásának célja a szakma érdekvédelme, a tagok érdekvédelme volt; nem utolsó sorban az ügyfelek naprakész, pontos tájékoztatása végett. A rendszer nem csupán állapotfelmérés végzésére alkalmas, hanem a szakmai színvonal növekedésére, fejlesztésére is serkent. Az előminősítés lehetősége éppen ezt segíti elő: a még nem minősített iskolák a tényleges eljárás előtt egy írásbeli állapotmeghatározó-jelentést kaphatnak munkájukról, mely alapján felvázolhatóak a kívánt fejlődési irá-

nyok a minősítés diktálta kritériumrendszer, az ideális nyelviskola modellje felé. A minősítési rendszer minta, és mértékadó azok számára, akik ebbe a körbe szeretnének tartozni, ezért a minősített iskolákban folyó magas szintű szakmai munka eredményeként ezek az iskolák is fejlődnek, s további húzóerőt jelentenek más nyelviskolák számára.

• Discimus Alapítványi Közgazdasági Szakközépiskola: Új kereskedelmi kommunikáció

A díjazott iskola fiatalok érettségi utáni szakmai képzésével foglalkozik. A hallgatók közgazdasági, jogi aszisztensi, műszaki menedzseri és kereskedelmi szakmenedzseri képzések közül választhatnak. A képzésben kiemelt szerepet kap az idegen nyelv, melyet heti nyolc órában tanulnak a hallgatók.

Az iskola egy Leonardo projekt keretében szaknyelvi ismereteket fejlesztő tevékenységeket valósított meg.

Egy német, két holland és egy román iskolával együttműködésben

- rendszeres szaknyelvi és módszertani továbbképzéseket szerveznek tanáraik számára,
- kidolgoztak egy üzleti levelezési kézikönyvet holland, illetve német nyelvekre,
- kifejlesztettek egy virtuális vállalkozási programot és
- négy nyelvű vállalkozói kézikönyvet írtak.

Az üzleti levelezési tankönyvek a szaknyelvi ismeretek bővítését és elmélyítését, valamint a produktív nyelvhasználatot kívánják elérni. A tankönyvekhez CD-ROM is tartozik, és számtalan idegen nyelvi szakfolyóiratra és vonatkozó weboldalra mutató link segíti elő az önálló nyelvtanulást. Az Internet segítségével létrehozott virtuális vállalkozásokkal a hallgatók működő kereskedelmi vállalkozásokat modellezhetnek, mely mobilizálja elméleti szakmai és nyelvi ismereteiket és erősíti azt a szemléletet, hogy az idegen nyelvet nem lehet szaktárgytól függetlenül elemként kezelni. A négy nyelvű vállalkozói kézikönyv elméleti és gyakorlati útmutatást nyújt a kis- és középvállalkozók külföldön történő cégalapításához.

Az Európai Nyelvi Díjra kiválasztott programok alkotójának Dr. Medgyes Péter, az Oktatási Minisztérium nemzetközi helyettes államtitkára adta át az okleveleket az Educatio kiállításon.

Az Európai Nyelvi Díjat elnyert intézményeknek ezúton is gratulálunk!

A magyarországi díjnyertes programok ismertetése, a többi európai díjnyertes programéval együtt megtalálható az Európai Bizottság gondozásában működő Európai Nyelvi Díj adatbázisban a következő címen:

<http://europa.eu.int/comm/education/language/label/index.cfm>

Deák Sarolta
sarolta.deak@tpf.hu

A magyar mint idegen nyelv COMENIUS nyelvtanár-asszisztenseknek

A COMENIUS nyelvtanár-asszisztensi akció keretében leendő nyelvtanárok az Európai Unió egyik tagállamának valamely közoktatási intézményében 3-8 hónap időtartamú tanár-asszisztensi megbízást nyerhetnek el. A tanár-asszisztensi program két fő célja, hogy a leendő nyelvtanárok lehetőséget kapjanak nyelvi, kulturális és pedagógiai ismereteik bővítésére, valamint az, hogy a fogadó intézmények hasznosítsák az idegen anyanyelvű asszisztensek munkáját és ismereteit.

A nyelvi asszisztensek a külföldi intézményekben elsősorban azt az idegen nyelvet hivatottak tanítani, amelyből majdan nyelvtanári diplomát szereznek. Azonban, mivel az Európai Unió elkötelezetten támogatja a kevésbé oktatott és tanult idegen nyelveket, illetve az európai nyelvi sokszínűség megőrzését, az ösztöndíjat elnyerők eleget kell hogy tegyenek annak a kötelezettségüknek is, hogy asszisztensi munkájuk során anyanyelvüket is oktassák a fogadó intézmény diákjainak, valamint országismereti tudnivalókat is adnak át.

A rendkívüli népszerűségnek örvendő pályázati program (évente átlagosan 200 pályázó kívánja elnyerni a nyelvtanár-asszisztensi ösztöndíjat) idei 30 ösztöndíjasa közül ketten rendelkeznek csak a magyar mint idegen nyelv tanítását célzó képzettséggel. Ezért a Tempus Közalapítvány a sikeres pályázóknak kiutazásuk előtt két napos képzést szervezett a Balassi Bálint Intézet közreműködésével, melynek célja az volt, hogy a COMENIUS nyelvtanár-asszisztensek megismerkedjenek a magyar mint idegen nyelv oktatás alapjaival. A képzési tárgyak között szerepelt többek között az országismeret oktatása, a magyar nyelv tanítása szempontjából összetettebb pontjainak megismertetése, a magyar mint idegen nyelv tanításának módszertana és a pragmatika. A résztvevők megismerkedhettek a tanári gyakorlatok alatt felhasználható magyar nyelvtankönyvekkel, illetve olyan nyelvi játékokkal, amik speciálisan egy-egy problematikusabb magyar nyelvi elem elsajátításához segítenek hozzá. Az alábbiakban rövid interjút közlünk, melyet a képzés egyik résztvevőjével, a már két hónapja Olaszországban francia nyelvet tanító Tokai Zitával készítettünk.

Hol is tanítasz most?

Az iskola, ahol tanítok, Toscanában, Luni-gianában található. Az Istituto Superiore

Paolo Belmesseri (szakközép- és szakmunkásképzőnek tudnám legjobban lefordítani) négy iskolát foglal magában, ezekből kettőben tanítok (Pontremoli, Villafranca), de ezek közül is Villafrancában, egy kereskedelmi és turisztikai, illetve vendéglátóipari iskolában van a legtöbb órám. A diákok mindent tanulnak, ami a turizmus témakörébe belefér, ugyanis ez a régió legfőképpen a turizmusból él. Amellett, hogy alapismereteket szereznek olasz nyelv és irodalomból, matematikából, fizikából és hittanból, két másik nyelvet tanulnak az öt év során: angolt és a franciát. A kereskedelmi osztály három év után abbahagyja a franciát, s csak angolt tanulnak, azok viszont, akik a turisztikai osztályba járnak, mindkét nyelvet folytatják az iskola végéig. Én harmadéves francia-olasz szakos egyetemi hallgató vagyok a Debreceni Egyetemen. Ez az első alkalom, hogy tanítok, még nem volt alkalmam éles helyzetben kipróbálni magam. Más ösztöndíjat sem pályáztam még meg ezen a SOCRATES/COMENIUS ösztöndíjon kívül, viszont Franciaországban töltöttem egy évet gyermekvagyázóként.

Tanultál-e a képzés előtt a magyar mint idegen nyelv oktatásáról?

Nem, nem tanultam, sőt meglepődtem, hogy egyáltalán van erre lehetőség. Igaz, sok külföldivel találkoztam az egyetemen, akik Magyarországra jöttek nyelvet tanulni, de nem sejtettem, hogy erre valóban ilyen nagy igény van. Bár örömmel láttam, hogy sok magyar nyelvkönyv megjelent már.

A Balassi Bálint Intézetben tartott képzés melyik részét találtad a legérdekebbnek?

A képzés egésze tetszett, mert hasznos információkat kaptunk elméletben és gyakorlatban is. A legjobbak azok a játékos feladatok voltak, amelyek segítségével az előadók megmutatták, hogyan lehet egy idegennek egyszerűen és érthetően elmagyarázni a nekünk, magyaroknak természetes nyelvtani szabályokat. Tetszett még, hogy az oktatók nem azt a hozzáállást igyekeztek átadni, hogy a magyar nyelv bonyolult nyelvtani rendszerre épül és nehéz megtanulni. Mivel kis ország vagyunk, a nyelvünk pedig nem játszik olyan fontos szerepet sem a gazdaságban, sem a politiká-

ban, célszerűbb bátorítani azokat, akik magyarul akarnak tanulni.

Volt-e olyan tárgy, amit kiemelten hasznosnak gondolsz? Milyen, a képzésen szerzett tapasztalatodat tudtad eddig a tanítás során használni?

Mindégylek hasznosnak tartottam. Talán a civilizációs előadások a legfontosabbak, mert egy nyelvtanár-asszisztens ugyan hozza magával a kultúráját, de az nem elég, hogy a vérben vannak a szokások, tudni kell ezt másoknak átadni. Ezért az illető a kiutazás előtt gondolja végig, hogy mit akar odakinn csinálni, miről szeretne beszélni, mit tart a legfontosabbnak a magyar kultúrából.

Hogyan fogadják az olasz diákok a magyar nyelv tanítását, és érsz-e el náluk sikereket?

A diákok főként a magyar kultúráról szóló órákat preferálják. Tanítok nekik a magyar szokásokról, földrajzról, az iskolarendszerről, illetve karácsonyi énekeket, meséket, vagy kisebb regényeket, novellákat ismertetek meg velük. A Pál utcai fiúk az egyik kedvencük volt.

Volt-e valami, ami váratlanul ért, amivel kapcsolatban készületlenül érezted magad, amikor elkezdtél tanítani az iskolában?

Az olasz iskolarendszer. Furcsa volt, hogy a diákok, amikor akarnak, gyűlést tarthatnak (természetesen kérvényezniük kell, de nem utasítható vissza, mert egy hónapban egyszer joguk van hozzá). Ilyenkor az osztályban felmerülő problémákat beszéljük meg. De például a szüleik sokkal magasabb óraszámot igazolhatják a hiányzásukat, mint egy hasonló magyar iskolában.

Mint gyakorló idegennyelv-tanár, milyen különbségeket látsz a francia és a magyar nyelv oktatása között, egyáltalán össze lehet-e hasonlítani a kettőt?

Egyelőre nem tudom őket összehasonlítani. Mivel a francia az első idegen nyelvük, ennek tanulásában egy kicsit jobban motiváltak a diákok. Egyelőre nem is mernek arra gondolni, hogy az ábécén, meg néhány egyszerűbb szón, mondaton vagy mondókán kívül mást is, például nehezebb nyelvtant tanítsak nekik.

Deák Sarolta
sarolta.deak@tpf.hu

Comenius 1 akció

NEMZETKÖZI ISKOLAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A COMENIUS 1 akció a SOCRATES programban részt vevő államok közoktatási intézményei közötti partnerkapcsolatokat támogatja. A partnerek együttműködése nemzetközi projektek révén valósul meg. A COMENIUS 1-ben három projekttypus támogatható:

- COMENIUS Iskolai Projektek
- COMENIUS Nyelvi Projektek
- COMENIUS Iskolafejlesztési Projektek

Az intézmények ezen kívül pályázatot nyújthatnak be külföldi COMENIUS nyelvi asszisztens fogadására, valamint a projektpályázatok beadását megelőző előkészítő látogatások lebonyolítására. Az akció nyitott minden államilag elismert közoktatási intézmény számára, tehát pályázatot nyújthatnak be állami, magán és egyházi óvodák, alap- és középfokú oktatási intézmények, kollégiumok stb. A COMENIUS 1 akció elsősorban azoknak az intézményeknek szól, amelyek külföldi partnerkapcsolatok révén kívánják pedagógiai programjukat gazdagítani, és igyekeznek tanulóikat és tanáraikat projektjellegű tevékenységek során bevonni a nemzetközi vérkeringésbe.

Prioritások

A bírálatnál előnyt élveznek azok a projektek, amelyek:

- esélyegyenlőséget biztosítanak a bármely módon (földrajzilag, ill. gazdasági vagy társadalmi szempontból) hátrányos helyzetben lévő, vagy a nemzetközi együttműködés terén kevés tapasztalattal rendelkező intézményeknek;

Az iskolai projektek és az iskolafejlesztési projektek közül

■ a magyar partner mellett más társult országból származó partnert is bevonnak a közös munkába;

■ természettudományos vagy műszaki készségeket fejlesztő témát dolgoznak fel;

■ az EU legkevésbé elterjedt és oktatott nyelveinek (dán, finn, görög, holland, portugál, svéd, olasz, spanyol) helyzetét igyekeznek előmozdítani;

■ szakképzést nyújtó oktatási intézmények részvételével zajlanak.

■ A Nyelvi projektek közül előnyt élveznek azok, amelyek előmozdítják egyes tantárgyak idegen nyelven történő oktatását.

(folytatás a következő oldalon)

A projekttypusokról és a projektek főbb jellemzőiről

ISKOLAI PROJEKTEK tanulóközpontú Összetétele: min. 3 partner Időtartam: 1-3 tanév	NYELVI PROJEKTEK tanulóközpontú Összetétele: 2 partner Időtartam: 1 tanév	ISKOLAFEJLESZTÉSI PROJEKTEK intézményközpontú Összetétele: min. 3 partner Időtartam: 1-3 tanév
<p>Célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a tanári kar nyelvi és kommunikációs képességeinek és a tanulók nyelvtanulási iránti motivációjának erősítése; ■ a projektmódszer meghonosítása; ■ a sajátos tanulási igényű tanulók integrációjának elősegítése; ■ a KIT alkalmazása a tanításban; ■ a képességközpontú megközelítés és a tantárgyközi ismeretek oktatásának előtérbe állítása; ■ az iskola közelítése a munka világához. <p>A projekthez kapcsolódó mobilitási típusok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekttalálkozó, - tanárcsere, - vállalati gyakorlat, - iskolavezetői tanulmányút. 	<p>Célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ idegen nyelvek tanulásának ösztönzése és az elsajátított nyelv aktív használatának támogatása; ■ ezért olyan projekteket támogat, melyekben: ■ két ország partnerintézményeiből fiatalok egy-egy csoportja vesz részt; ■ a fiatalok közösen kidolgoznak egy témát, amely kapcsolódik képzési programjukhoz; ■ a tanulócsoporthoz látogatást tesznek egymás intézményeibe. <p>A projekthez kapcsolódó mobilitási típusok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diákcseré. 	<p>Célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ az iskolairányítás, oktatásszervezés, továbbá a pedagógiai megközelítésmódok ösztönzése és az e területen történő tapasztalatcsere. Az együttműködő intézményeknek közösen dolgozzák ki módszereiket; ■ az iskola szervezeti, működési problémáinak kezelésére; ■ a tanteremben jelentkező társadalmi konfliktusok leküzdésére, így végső soron az oktatási folyamat hatékonyabbá tételére. <p>A projekthez kapcsolódó mobilitási típusok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekttalálkozó, - tanárcsere, - vállalati gyakorlat, - iskolavezetői tanulmányút.

Comenius 1 akció (folytatás az előző oldalról)

A pályázat benyújtásával kapcsolatos tudnivalók

■ Legalább három (a Nyelvi Projektek esetében kettő) részvételre jogosult ország partnerintézményei nyújthatnak be pályázatot. Az intézmények közül legalább egynek az EU-tagállamaiból kell kikerülnie (a 2004-ben benyújtott pályázatok esetében már a 2004 májusában csatlakozó országok is EU-tagállamnak számítanak).

■ A partnerek egyikének koordinátori szerepet kell vállalnia.

■ Minden partnernek a saját nemzeti irodájához kell benyújtania a pályázatot, így a magyar pályázóknak a TKA/SOCRATES Nemzeti Irodához.

■ A COMENIUS I akción belül megpályázható tevékenységek közül egy intézménynek az adott típusú programban csak egy elfogadott pályázata lehet (vagyis maximum egy Iskolai projekt, egy Nyelvi projekt és egy Iskolafejlesztési projekt működhet egyidőben).

A pályázati határidő: 2004. március 1. (postai feladás dátuma)

A projekteken kívül megpályázható egyéb tevékenységek

- **Előkészítő látogatások** (lásd jobbra)
- **COMENIUS nyelvi asszisztens fogadása**

A közoktatási intézmények a projektpályázatokkal együtt külön pályázati forma keretében pályázatot nyújthatnak be nyelvi asszisztensek fogadására az EU valamely országából. Az asszisztensek 3–8 hónapot tölthetnek a magyar intézményben, ahol nyelvtanári munkát végeznek. A nyelvi asszisztent a program költségmentesen biztosítja az iskolák számára. Amennyiben

az iskola nyelvi asszisztens fogadására kíván pályázatot benyújtani, azt a COMENIUS tervben fel kell tüntetni.

Előkészítő látogatások

A SOCRATES program **centralizált** vagy **decentralizált projekt-pályázatainak** benyújtásával és a projekt megszervezésével összefüggő közös teendők összehangolása céljából pályázni lehet előkészítő látogatásra, amely anyagi támogatást biztosít a beadandó pályázatot koordináló személy számára a partnerintézménybe tett látogatáshoz.

Az előkészítő látogatások maximális időtartama 1 hét. A pályázatban csak akkor támogatható egyénél több személy ut-

azása, ha ezt a projekt összetett jellege szükségessé teszi és közük a felelősség- és feladatmegosztás kellőképpen indokolt.

A támogatás fedezi az útiköltségeket, és hozzájárul a külföldön való megélhetés (szállás, étkezés) költségeihez, de nem haladhatja meg az 1000 eurót.

Pályázati határidő: folyamatos, az utazás előtt minimum 10 héttel

Comenius 2.1

A TANÁROK ALAP- ÉS TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK FEJLESZTÉSE

A COMENIUS 2.1 célja olyan nemzetközi együttműködésben megvalósuló projektek támogatása, amelyek hozzájárulnak a tanárok alap- és továbbképzésének fejlesztéséhez.

Pályázásra jogosult intézmények

A projekteken elsősorban a tanárok alap- és továbbképzésével foglalkozó intézmények vehetnek részt, de bekapcsolódhatnak pedagógiai intézetek, tanügyi tanácsadók továbbképzésével foglalkozó intézmények, valamint közoktatási intézmények is. A részvételre jogosult intézménytípusok meghatározása az egyes nemzeti hatóságok feladata – országonkénti listájuk megtalálható a Tempus Közalapítványnál [\(socrates@tpf.hu\)](mailto:socrates@tpf.hu).

Projekt típusok

A projekteknél az alábbi tevékenységek legalább egyikét kell megvalósítani, de a projektben belül ötvözhetik is azokat. A projekteknél nem kell szükségszerűen a tanárképzés egyet-

len szakaszára koncentrálni: azok a projektek, amelyek az alap- vagy továbbképzés egészének fejlesztésével kívánnak foglalkozni, szintén támogatást élveznek.

A lehetséges projekt típusok:

- Tanár-továbbképző kurzusok létrehozása és lebonyolítása
- Tantervfejlesztés a tanárok alapképzésében
- Tanárjelöltek egyéni ösztöndíjas részvételének megszervezése
- Tanítási módszerek, pedagógiai stratégiák kidolgozása különös tekintettel a speciális tanulási igényű csoportokra (etnikai kisebbségek, fogyatékos vagy szociálisan hátrányos helyzetű tanulók, nemzetiségi oktatás, stb.).

A projektek felépítése

A projektek létrejöttéhez a SOCRATES programban részt vevő legalább 3 ország (legalább egy az EU tagja) 1-1 a programban való részvételre joga-

sult intézményének együttműködésére van szükség. Az egyik intézménynek koordinátori szerepet kell vállalnia.

Pénzügyi feltételek

A projektek időtartama 1, 2 vagy 3 év lehet. A pénzügyi támogatás a projekt típusától függően évi 20–100 ezer euró, amely minden esetben kiegészítő támogatás, vagyis az intézményeknek más pénzügyi forrásokat is igénybe kell venniük – általában a projekt költségvetésének 40–60%-át kell egyéb forrásból fedezniük.

A pályázati határidő: 2004. március 1. (postai feladás dátuma)

Pályázni csak az Európai Unió valamely hivatalos nyelvén lehet. A pályázatot a koordináló intézmény juttatja el Brüsszelbe az Európai Bizottsághoz, a partnerintézmények pedig 1-1 példányt véleményezésre megküldenek saját nemzeti irodájukhoz.

Comenius 2.2b

NYELVTANÁR-ASSZISZTENSÍ ÖSZTÖNDÍJAK LEENDŐ NYELVTANÁROK RÉSZÉRE

A COMENIUS nyelvtanár-asszisztensi akció keretében leendő nyelvtanárok az Unió egyik tagállamának valamely közoktatási intézményében 3–8 hónap időtartamú tanár-asszisztensi megbízást nyerhetnek el. A tanárasszisztensi program két fő célja, hogy

- a leendő nyelvtanárok lehetőséget kapjanak nyelvi, kulturális és pedagógiai ismereteik bővítésére;
 - a fogadó intézmények hasznosítsák az idegen anyanyelvű asszisztensek munkáját és ismereteit.
- A fogadó intézményeket a Tempus Közalapítvány választja ki az asszisztensek számára.

A pályázásra azok jogosultak, akik a pályázat beadásának idején:

- rendelkeznek vagy idegen nyelv-tanításra jogosító szakképesítéssel, amelyet a 2002/2003-as őszi félévnél nem korábban szereztek (ebben az esetben a diploma másolatát csatolni kell a pályázathoz!), **vagy** igazolt nappali tagozatos hallgatói státusszal egy olyan felsőoktatási képzési formában, amely ilyen szakképesítést ad **és**
- még soha nem tanítottak hivatásszerűen;

a tanár-asszisztensi állás betöltésekor:

- olyan diplomával rendelkeznek, amely feljogosítja őket arra, hogy hazájukban egy hivatalosan elismert és bejegyzett oktatási intézményben nyelvtanárként dolgozhassanak, és ezt a diplomát a 2002/2003-as tanév őszi félévének nem korábban szereztek;
- **vagy**
- legalább két évet már elvégeztek egy olyan felsőoktatási képzési formában, amely nyelvtanári hivatásra készít fel.

A magyar felsőoktatási intézményben tanuló nem magyar állampolgároknak a tartózkodási engedély másolatát is csatolniuk kell a pályázatukhoz.

Pénzügyi támogatás

A COMENIUS asszisztensek havi ösztöndíjban és utazási támogatásban részesülnek. A havi ösztöndíj összege országonként különböző.

Pályázati határidő: 2004. március 1. (postai feladás dátuma)

A pályázati űrlap letölthető a Tempus Közalapítvány honlapjáról. A pályázatokat 3 példányban, postai úton a Tempus Közalapítvány postacímére kérjük eljuttatni.

Comenius 2.2.c

KÜLFÖLDI SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS PEDAGÓGUSOKNAK

A COMENIUS 2.2.c akció célja az oktatók készségeinek fejlesztése, a szakmai kompetenciák javítása nemzetközi környezetben. Az akció 1–4 hetes, az Európai Unió valamely tagállamában tartott intenzív kurzusokon vagy szakmai és módszertani továbbképzési programokon való részvételhez nyújt egyéni ösztöndíjas támogatást pedagógusoknak.

A program keretében kétféle típusú továbbképző kurzusra lehet pályázatot benyújtani:

- általános tanártovábbképző kurzusokra (1–4 hetes kurzusok pályázhatóak), illetve
- nyelvtanár-továbbképző kurzusokra (minimum 2, maximum 4 hetes kurzusok).

A 2004. március 1-jén megpályázott kurzusoknak 2004. július 1. és 2005. július 31. között kell lezajlaniuk.

Támogatottak köre:

■ **Általános tanár-továbbképző kurzusok esetén:** óvodai nevelők, általános és középiskolai tanárok, iskolaigazgatók, pályaválasztási tanácsadók, iskolapszichológusok, nevelési tanácsadók, szaktanácsadók, oktatási tanácsadók, tantervfejlesztők, iskolával kapcsolatban álló nevelési szakemberek.

■ **Nyelvtanár-továbbképző kurzusok esetén:** nyelvtanárok; nyelvi átképzésben résztvevő tanárok; egyetemi, főiskolai oktatók közül kizárólag azok, akik nyelvtanárok, illetve nyelvtanár-szakos hallgatók nyelvtanítási módszertani képzésében vesznek részt; szaktárgyukat idegen nyelven oktató pedagógusok; illetve szaktanárok akiknek a közeljövőben lehetőségük nyílik szaktárgyukat idegen

Comenius 2.2.c (folytatás az előző oldalról)

nyelven oktatni. (Azoknak a tanároknak, akik szaktárgyukat eddig még nem oktatták idegen nyelven, pályázatukhoz nyelvtudásukat igazoló bizonyítványt kell csatolniuk, illetve mellékelniük kell intézményük vezetőjének igazolását arról, hogy a pályázó mikor kezdte el szaktárgyát az adott nyelven oktatni.)

Csak olyan tanárok pályázhatnak, akik az adott nyelvet legalább 3 éve, általános iskolai nyelvtanárként esetében legkevesebb heti 3 órában, középiskolai nyelvtanárként esetében heti 6 órában tanítják.

Azok a pályázók, akik már részesültek egyéni SOCRATES támogatásban, a kurzus befejezésétől számított 3 éven belül nem támogathatók újra ezen akció keretében, így tehát 2004. március 1-jei határidővel azok a pályázók nyerhetnek újra támogatást, akik 2001. március 1-je előtt részesültek SOCRATES támogatásban.

Pénzügyi hozzájárulás

Támogatást a tanfolyamdíjra (legfeljebb 750 euró összegha-

tárig), az utazási és szállásköltségre, valamint olyan más megélhetési költségek fedezésére lehet kérni, melyek a szakmai továbbképzési tevékenységgel közvetlen összefüggésben merülnek fel. A támogatás pontos mértéke a látogatott tanfolyam típusától, időtartamától, valamint a résztvevők tényleges utazási költségeitől függ.

A SOCRATES támogatás nem minden esetben fedezi a külföldi tartózkodás teljes költségét!

A SOCRATES program által támogatott tanár-továbbképzéseken való részvétel a 277/1997. XII. 22 Kormány Rendelet 5. § (2) bekezdés b) pontja alapján beszámít a pedagógusok számára kötelező, hétévenkénti továbbképzésbe.

A következő pályázati határidő a tanártovábbképző kurzusok esetében: 2004. március 1. (postai feladás dátuma)

A pályázatokat 3 példányban postai úton a Tempus Közalapítvány/SOCRATES Nemzeti Iroda postacímére kérjük eljuttatni.

ERASMUS TANTERVFEJLESZTÉS ÉS INTENZÍV PROGRAMOK

Az ERASMUS akció európai felsőoktatási intézmények együttműködésében megvalósuló projektekhez nyújt anyagi támogatást.

2004. március 1-jei határidővel (postabélyegző dátuma) a következő két projekt típusú pályázatra nyújthatnak be főpályázatot akkreditált felsőoktatási intézmények az ERASMUS akción belül:

- **Tantervfejlesztési projekt létrehozása** (amely keretében új, közös felsőoktatási szak, szakirány vagy modul kerül kidolgozásra);
- **Intenzív Program indítása.**

A pályázatokat a koordináló intézménynek az Európai Bizott-

ság – a pályázati úrlapon feltüntetett – címére kell elküldenie.

A támogatást nyert projektek 2004. október 1. után indulhatnak.

Kizárólag olyan felsőoktatási intézmény nyújthat be koordinátorként ERASMUS projekt pályázatot, amely elfogadott ERASMUS University Charter (EUC) pályázattal rendelkezik (az EUC pályázat benyújtása előfeltétele minden ERASMUS pályázatnak, így a 2004. márciusában esedékes ERASMUS mobilítási pályázatoknak is).

A pályázatokról bővebb információ található a Tempus Közalapítvány honlapján: www.tka.hu

SOCRATES/Grundtvig Felnoítottatás és alternatív tanulási módok

A Grundtvig program célja, hogy európai együttműködési tevékenységek révén elősegítse a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakulását. A szakmától független, általános ismeretek oktatásának támogatása révén szerves módon egészíti ki az Európai Bizottság *Leonardo szakképzési programját*. A program értelmében *felnoítottak* számítnak a 25 év feletti személyek, valamint azok a 16–24 éves fiatalok, akik nem részesülnek közép- vagy felsőfokú képzésben. Támogatásra pályázhat bármely, iskola-rendszeren belüli vagy kívüli intézmény, amely szerepet vállal a felnőttek általános célú oktatásában.

Grundtvig 2 Tanulási kapcsolatok

Nemzetközi együttműködések felnőttoktatási intézmények között.

A tanulási kapcsolat pályázattal elsősorban olyan intézmények részvételét támogatja, amelyek még kevés tapasztal-

lattal rendelkeznek a nemzetközi együttműködés és a projektszerű munka terén.

Az együttműködés célja a felnőttek tanulási képességének fejlesztése, amely révén az egyén képes felismerni a sze-

mélyes és szakmai fejlődéséhez szükséges tanulási igényét, valamint kiválasztani és eredményesen kihasználni a számára megfelelő tanulási lehetőségeket.

A projektekben legalább három, különböző országbeli partner vesz részt, amelyek közül legalább egy EU-tagállamból származik. A projektek időtartama 1-2, kivételes esetben 3 év lehet. Az évi támogatás mértéke intézményenként átlag 7–8.000 euró.

A tanulási kapcsolat pályázatot 2004. március 1-ig nyújtja be minden résztvevő a saját nemzeti irodájához. Az egyazon

projektben részt vevő partnerek pályázata megegyezik, kivéve a költségvetési fejezetet, amelyet minden partner saját maga készít el. A nemzeti irodák külön-külön bírálják el a pályázatokat, majd egymás közt egyeztetnek arról, hogy mely projekteket fogadják el. A magyar részvételű pályázatok közül 2004-ben előnyt élveznek azok, amelyek

- az aktív állampolgársághoz szükséges ismeretek oktatását célozzák;
- segítik az iskolát alapképzettség nélkül elhagyó felnőtteket visszatérni az oktatásba (a tanulási készségek és az írás-olvasás-számolási ismeretek javításával).

Grundtvig 3 Felnoítottatási mobilitás

Egyéni ösztöndíjak módszertani továbbképzéseken való részvétel támogatására

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó oktatók, tanácsadók, menedzserek továbbképzését teszi lehetővé szervezett nemzetközi szeminárium vagy egy külföldi felnőttoktatási intézményhez történő látogatás keretében.

A látogatás célja az oktató szakmai és nyelvi fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése. A tanulmányutak legfeljebb 4 hétig tartanak. Az ösztöndíj a tanulmányút utazási és megélhetési költségeihez járul hozzá. A támogatás maximális összege 1.500 euró, amelyből a tan-

folyami díj nem haladhatja meg a 750 eurót. A tervezett kiutazás előtt legalább 8 héttel, a következő pályázati határidőre lehet felnőttoktatási mobilitás pályázatot benyújtani a Tempus Közalapítványhoz:

- **2004. január 15.**
- **2004. április 15.**
- **2004. július 15.**
- **2004. október 15.**

A pályázók szabadon választják meg a meglátogatandó intézményt vagy tanfolyamot; az Arion katalógusban szereplő kurzusok is választhatók. Ennek az akciónak a keretében nem lehet közoktatásban vagy felsőoktatásban dolgozó tanárok szakmai továbbképzésére pályázni!

Fotó: Kardos Anita – Oslói vitorlák

Arion: külföldi tanulmányutak oktatási szakértők számára

Az akció fő célja, hogy:

- elősegítse az európai szintű információ- és tapasztalatcserét az oktatás területén;
- terjessze a résztvevők által megszerzett ismereteket, nemzetközi tapasztalatokat;
- összekapcsolja az Ariont a SOCRATES program más akcióival.

Támogatott tevékenység:

- A 2004/2005-ös Arion kurzuskatalógusban szereplő egyhetes tanulmányutakon való egyéni részvétel oktatási szakértők számára.

Támogatásra jogosultak köre:

Az oktatás területén vezetéssel, értékeléssel, továbbképzéssel, tanácsadással foglalkozó szakemberek: igazgatók, intézményvezetők; tanárképzésben résztvevő oktatók, vezetőtanárok; szaktanácsadók; pedagógiai szakértők; tantervfejlesztők; pályaválasztási tanácsadók; oktatási egyesületek; országos, regionális és helyi oktatási hatóságok és intézetek munkatársai, ide értve az Oktatási Minisztérium munkatársait is; oktatáspolitikusok és oktatási döntéshozók; pedagógiai intézetek szakértői.

Bírálati szempontok (többek között):

- konkrét kapcsolat a pályázó szakmai tevékenysége és a választott téma között;

- a tanulmányutakon szerzett tapasztalatok széles körű terjesztésének biztosítása;
- a tanulmányút munkanyelvének (és lehetőleg a célország hivatalos nyelvének) megfelelő szintű ismerete;
- csak azok pályázhatnak, akik a 2001. május 1. óta (tehát a pályázati határidőtől számítva, 3 évre visszamenőleg) nem vettek részt Arion tanulmányúton.

A támogatást nyert tanulmányutak megvalósítására **2004. szeptember 1.** után kerülhet sor.

A pályázat beadásának határideje: 2004. május 3. (a postai feladás dátuma)

Pályázni csak az Európai Unió valamely hivatalos nyelvén lehet. A pályázatokat 3 példányban, az akció nevét (SOCRATES/Arion) a borítékon feltüntetve, ajánlott küldeményként kérjük eljuttatni a Tempus Közalapítvány/SOCRATES Nemzeti Iroda postacímére. Csak postán beküldött pályázatokat fogadunk el.

A kurzusokat tartalmazó katalógus és a pályázati úrlap március végétől a Tempus Közalapítványon kívül az Oktatási Minisztérium Ügyfélszolgálati Irodájában (Budapest, Szalay u. 10–14, Tel.: (06 1) 331-3765), és a megyei pedagógiai intézetknél is hozzáférhető.

A hiánypótlásról

A Tempus Közalapítvány Kuratóriuma a Közalapítványhoz beadott pályázatok esetében hiánypótlást nem fogad el. Ugyanakkor a 2004. március 1-jei pályázati határidejű SOCRATES pályázatok esetében 2004. február 20-ig, az Európa Tanács Tanár-továbbképzési pályázataiban a beadási határidőt megelőző 6 munkanappal korábban beérkező pályázatok esetében előzetes formai bírálatot végez, és kéri az esetleges hiányosságok pótlását. Formai elvárásnak minősülnek a pályázati úrlapon, a pályázati úrlapok magyar nyelvű kiegészítő útmutatójában és a pályázati felhívásban ekként felsorolt kritériumok.

Az előzetes formai vizsgálatához szükséges beérkezési határidők:

akció neve	előzetes beérkezési határidő	pályázati határidő (postai feladás dátuma)
Comenius 1 projektek	2004. február 20.	2004. március 1.
Comenius 2.2.b	2004. február 20.	2004. március 1.
Comenius 2.2.c	2004. február 20.	2004. március 1.
Grundtvig 2	2004. február 20.	2004. március 1.
Grundtvig 3 egyéni pályázatok és	2004. január 6. 2004. április 6.	2004. január 15. 2004. április 15.
Grundtvig kurzuskatalógus pályázatok esetén	2004. július 5. 2004. október 6.	2004. július 15. 2004. október 15.
Arion	2004. április 24.	2004. május 3.

Az itt fel nem sorolt pályázatok esetében az előzetes formai vizsgálatához szükséges beérkezési határidőket az adott akció külön pályázati felhívásában tüntetjük fel. További információ: info@tpf.hu

Európa Tanács Tanár-továbbképzési programok

A Tempus Közalapítvány pályázatot hirdet közoktatási intézményekben, tanárképzésben és tanár-továbbképzésben dolgozó pedagógusok részére az Európa Tanács tanár-továbbképzési szemináriumain való részvételre. A szemináriumokra, melyekről bővebb információt az év első negyedében folyamatosan helyezünk el a Tempus Közalapítvány honlapján, az Európa Tanács kulturális együttműködési egyezményét aláírt 47 tagállamból pályázhatnak.

Pályázati feltételek:

- a pályázó közoktatási intézményben, tanárképzésben vagy tanár-továbbképzésben dolgozik és a megadott pályázói célcsoportba tartozik;
- a pályázó a szeminárium munkanyelvén vitaképes, az adott nyelvet szakmai munkája során alkalmazni tudja;
- pályázó a szeminárium témájáról széles körű szakmai ismeretekkel rendelkezik, a témával nevelő-oktató és/vagy kutató munkája során foglalkozik,

- a pályázó a szemináriumon szerzett ismereteket pedagógiai szaklapban és/vagy a hazai tanár-továbbképzés keretén belül terjeszti és a Tempus Közalapítvány, valamint az Európa Tanács és a rendező fél részére írásos beszámolót készít;
- az intézmény vezetője a pályázatot támogatja;
- egy pályázó a felsoroltak közül csak egy szemináriumra jelentkezhet;

A pályázathoz az alábbiakat kell benyújtani 3 példányban:

- Pályázati úrlap a szeminárium munkanyelvén kitöltve.
- A pályázó rövid szakmai önéletrajza magyarul és a szeminárium munkanyelvén.
- Rövid magyar nyelvű ismertető a pályázó a szeminárium témájával kapcsolatos eddigi tevékenységéről és jövőre vonatkozó terveiről.

Világ - Nyelv program 2004.

Az iskolai nyelvoktatás színvonalának növelését célul kitűző közoktatási intézmények 2004-ben is pályázhatnak a Világ - Nyelv pályázati csomag meghirdetett tevékenységeire, mely az Oktatási Minisztérium átfogó idegennyelv-tudás fejlesztési koncepciójának egyik legfontosabb eleme. A Világ Nyelv Program 2004. évi új pályázati felhívása január végétől megtalálható a Tempus Közalapítvány honlapján:

www.tka.hu

Általános információ a pályázati programról e-mailben: info@tpf.hu vagy telefonon: (1) 237-1320

Részvételi feltételek:

Ebben a továbbképzési formában maximum kétfévente egyszer lehet részt venni. Az elfogadott pályázók szállás- és étkezési költségeit a fogadó fél fedezi, az útiköltséget a pályázónak vagy intézményének kell megelőlegeznie és azt az Európa Tanács utólag téríti. A pályázatok hazai szakmai bizottság értékeli és az elfogadásra javasolt pályázatok a rendezőnek továbbítja. A szemináriumot rendező külföldi fél hozza a végső döntést, amelyről a pályázókat közvetlenül tájékoztatja. A hazai bizottság döntéséről a pályázókat a Tempus Közalapítvány értesíti.

Az Európa Tanács szemináriumain való részvétel a 185/1999. XII. 13. Kormányrendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján beszámít a kötelező, hétévenkénti továbbképzésbe.

Aktuális pályázati felhívások az EU 6. Kutatási, Technológia-fejlesztési és Demonstrációs Keretprogramjában

Pályázati formák	Pályázati azonosító	Beérkezési határidő ¹
1. Az Európai Kutatás integrálása és koncentrációja		
<i>1.1 Tematikus prioritások</i>		
1.1.1. Élettudományok, genomika és biotechnológia az egészség szolgálatában	FP6-2003-LIFESCIHEALTH-II	2004. április 15.
1.1.2. Az információs társadalom technológiái	FP6-2002-IST-C 2003/S 90-079940	folyamatos 2006. április 27.
1.1.4. Aeronautika és űr kutatás	FP6-2002-AERO-2	végző határidő: 2006. március a 2004, 2005 határidők később jelennek meg
1.1.5. Élelmiszerminőség és -biztonság	FP6-2003-FOOD-2-A FP6-2003-FOOD-2-B	2004. február 5. 2004. szeptember 29.
1.6. Fenntartható fejlődés, globális változás és ökoszisztémák	FP6-2002- TRANSPORT-2 FP6-2003-GLOBAL-2	végző határidő: 2006. március a 2004, 2005 határidők később jelennek meg 2004. február.14
1.1.(8) Nukleáris energiaspecifikus program	EURATOM-CALL-OPEN EURATOM-CALL-FIXED DEADLINE	2004. április 14., október 12.; 2005. április 5., október 11.; 2006. április 11. 2004. április 14.
1.2. Specifikus kutatási tevékenységek		
1.2.1. A tudományos és technológiai igények előrejelzése és támogatása		2003 végén jelennek meg a pályázati felhívások; várhatóan 2004 első felében lesz a határidő
1.2.3. A nemzetközi együttműködést támogató specifikus tevékenységek	FP6-2002-INCO/DEV/SSA-1 FP6-2002-INCO-COMultilatRTD/SSA-5	2004. március 8.; szeptember 8; 2005. március 7., szeptember 7.; 2006. március 6.
2. Az Európai Kutatási Térség strukturálása		
	FP6-2002-Mobility-2 FP6-2002-Mobility-3 FP6-2002-Mobility-4 FP6-2002-Mobility-5 FP6-2002-Mobility-6 FP6-2002-Mobility-7 FP6-2002-Mobility-8 FP6-2002-Mobility-9 FP6-2002-Mobility-10 FP6-2002-Mobility-11 FP6-2002-Mobility-12	2004. február 11. 2004. május 19. 2004. április 20. 2004. február 18. 2004. február 12. 2004. február 12. 2004. május 18. 2004. május 18. 2004. január 21. 2004. január 15., április 15., július 15., október 14.
2.2. Kutatói humán erőforrások és a kutatói mobilitás elősegítése		
2.3. A kutatási infrastruktúra fejlesztése	FP6-2003-Infarstructures-4	2004. március 4.
3. Az Európai Kutatási Térség alapjainak megerősítése		
3.1. A kutatási tevékenységek összehangolása	ERA-NET/1/CA-SSA	2004. október 5.; 2005. március 2.; 2005. október 4.
3.2. Kutatási és innovációs irányelvek kialakítása	2003/S 128-114412	2006. március 26.

¹ Minden esetben Brüsszel 17.00 óra.